

ZIVI ŽIVA ZAJEDNICA

„Tko jede od ovoga kruha, živjet će zauvijek” (Iv 6, 51)

„Kruše života... Ti snagu daješ na putu tom, Ti vodiš nas u Očev dom!”

Oko tisuću i pet stotina njih, hrvatskih djevojčica i dječaka, blagovalo je ovih dana prvi put kruh života. Na više od tisuću njih sišao je Duh Sveti. Prva pričest i potvrda proteklih su dana i tjedna dominirali životom iseljene Crkve hrvatske. Svečarima su se pridružile nebrojene tisuće roditelja, rođaka, prijatelja, znanaca i neznanih, oživljavajući u tim trenucima i svoje davne uspomene na dane duhovnih slavlja. Jer vječno će živjeti onaj koji blaguje „kruh živih”, neće biti granica dometima duha onome koji je prosvijetljen Duhom Svetim. Sutra, u vječnosti, na dlanu će nam ležati spoznaje za koje se danas tako mučotrpno borimo, sve će naše muke, slutnje i uvjerenja postati kristalno bijesti. Sakramenti su samo stupanje u jedan beskrajni svijet za koji se, međutim, moramo izboriti proživljavanjem Isusova Evanđelja. Čitajte na stranicama ovoga lista kako su sve to proživljivali naši mladi.

U ovom broju

- Kako uništiti „Fremdenhass“ str. 2
- Što čitamo, što slušamo? str. 3
- Iz naših misija str. 4–18
- **Bemerkenswerte Rede** S. 7
- Socijalni savjetnik str. 19
- „Slavimo Boga“ str. 20–21
- Sretne ferije, đaci str. 21
- Čudotvorci str. 22
- Napad na nadbiskupa Franića str. 23
- **Der Stadtrat gratuliert** S. 24

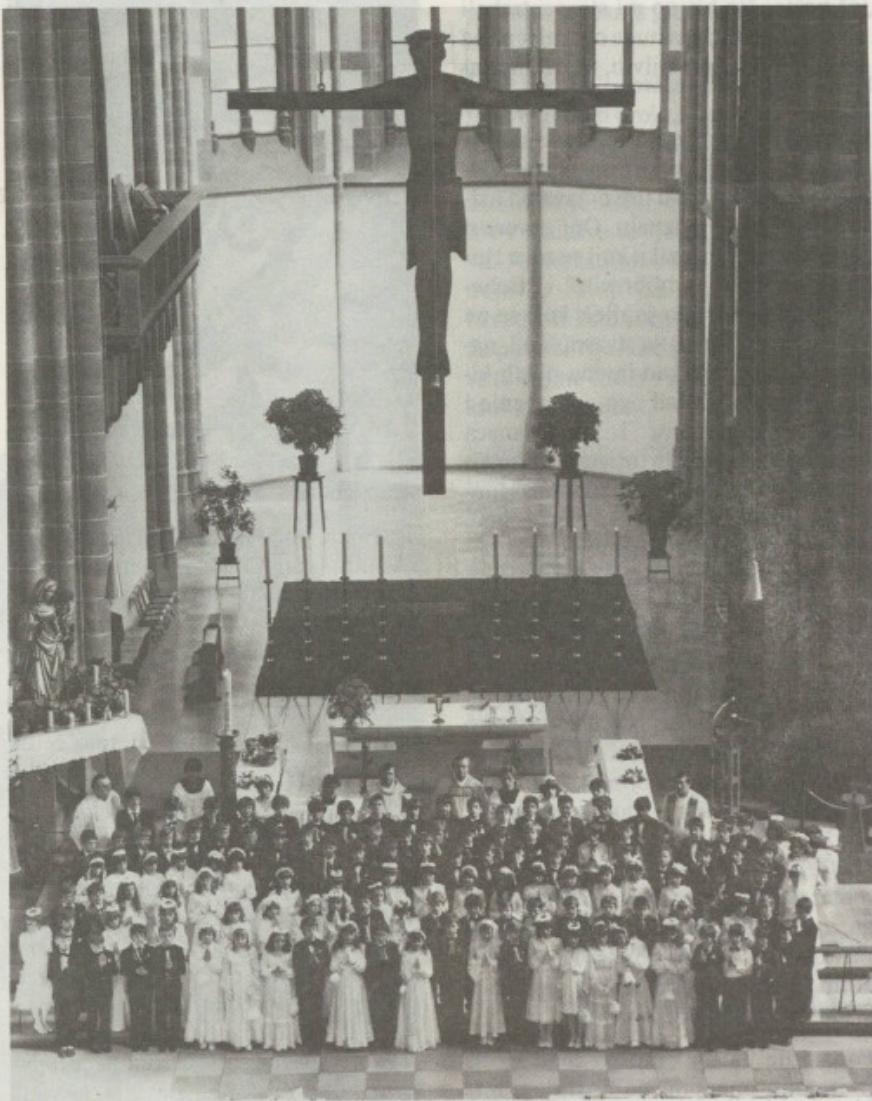
Lipanj/srpanj – Juni/Juli 1982.

1F2384E

Broj **6/7** (33)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
ERSCHEINUNGSSORT FRANKFURT AM MAIN
CIJENA/PREIS 1,-DM
LIST HRVATSCHI KATOLIČKIH MISIJA

Ovogodišnji pravopričesnici münchenske misije sa svojim vjeroučiteljima u crkvi sv. Pavla

Kako uništiti otrovnu biljku „Fremdenhassa“?

U zadnje vrijeme u Njemačkoj se mnogo govori o mržnji protiv stranaca. Riječ „Fremdenhass“ postala je sastavni dio političkog rječnika u ovoj zemlji. Političari, sociolozi i svećenici navode brojne razloge i uzroke rasplamsavanju te mržnje u jednoj zemlji koja, za razliku od drugih industrijskih država, još uvijek živi u relativnoj sigurnosti i vidljivom blagostanju „društva izobilja“. I stranci su mnogo pridonijeli bogatstvu i miru ove zemlje, pa među njima i mi Hrvati.

Ovdje postavljamo jedno naoko provo-
cirajuće pitanje: jesu li samo ovdašnji domaći ljudi krivi za „Fremdenhass“? I još nešto: što bismo mi stranci trebali učiniti da ta mržnja bude ograničena na mali broj nepopravljivih, pa da i nestane?

Svi smo tijekom godina boravka u Njemačkoj, Austriji ili Švicarskoj stekli iskustvo da nas ljudi u tim državama malo ili gotovo ne poznaju. Oni govore o „Jugoslawen“, o jeziku koji se zove „jugoslawisch“, o „schlibowitz“ i „tschewapschitschi“, a to su riječi koje se ne poklapaju potpuno sa stvarnošću i, napisane, izgledaju kao imena nekih kineskih gradova. Kad ovo poluznanje i neznanje Nijemaca i Austrijanaca usporedimo s brojem turista iz njihovih zemalja što godišnje pohađaju naš lje-
pi Jadran, smrkne nam se pred očima. Moramo uzviknuti: pa, oni bi nas trebali mnogo bolje poznavati. Često smo oduševljeni i ponosni slušajući njihove priče o ljepotama naših gradova i krajoblika, i još više o gospodljubivosti i uljudbi naših ljudi. Oni koji tako govore kao da ne mogu shvatiti da smo mi koji živimo ovdje u njihovim zemljama, neraskidivo dio onoga i onih kojima se oni dive kad jednom godišnje putuju kao turisti ujužnu Hrvatsku ili druge naše krajeve. Ovdje nam se čini da je „pukao film“ između doživljaja naše domovine što su ga, npr., Nijemci donijeli u svoju hladnu i kišovitu zemlju, i onoga što oni pod širim imenom jedne države susreću u svom svakidašnjem životu.

Ponajprije da budemo na čistu s tim nesretnim imenom: ne bi smjelo biti teško reći da si Hrvat i da govorиш hrvatski. Bez uzbuđenja i bez ikakvih poli-

tičkih primisli. Može se i na šaljiv način. Svako jutro kad Nijemac pogleda u ogledalo da popravi položaj svoje krateve, „dodiruje“ na neki način i hrvatsko ime, jer riječ krvata dolazi od riječi „Kroate“, Hrvat, a nastala je prema rupcu koji su hrvatski konjanici nosili za vrijeme Tridesetgodišnjeg rata u Njemačkoj. A što se tiče hrvatskog jezika o kojemu se svađaju jezikoslovci i jezikomrzci, možemo slobodno reći da nam u posljednjih nekoliko godina i Sveti otac Papa čestita Božić i Uskrs na hrvatskom jeziku, pa zašto onda da ga tajimo.

Tko malo bolje zna njemački može ovdašnjim ljudima podastrijeti niz podataka o slavnoj i teškoj povijesti Hrvatske. Pri tome ne bi trebalo pretjerivati jer su naši domaćini, s obzirom na svoju nedavnu gorku prošlost, osjetljivi na preuveličavanja nacionalne povijesti. Dovoljno je spomenuti da smo četiri stoljeća branili zapadnu Europu od Turaka i tako „zamrzli“ svoj vlastiti politički, gospodarski i kulturni razvitak, dok su zapadne zemlje, uz sve gluposti koje su pravile, u svemu tome napredovale i bježale pred nama. Unatoč našim povijesnim neprilikama, otac hrvatske književnosti Marko Marulić bio je u svoje vrijeme priznati europski umnik i pjesnik, u Dubrovniku su cvjetale književnost i glazba kao i u ostalim europskim kulturnim središtima, a Hrvati-muslimani koristili su hrvatski kao jezik diplomacije u Carigradu. Tako bi se

moglo nastaviti sve do svjetskih velikana kao što su bili Nikola Tesla, Ivan Meštrović i - zašto ne! - Miroslav Krleža.

Pa ipak, nije nam toliko stalo do isticanja nacionalnih velikana. Civilizacija ili uljudba je nešto što pripada svima, ukoliko je imaju. Stranci hvale našu gospodljubivost i našu srdačnost. To je uljudba i - usudio bih se reći - barem dio kulture: kulture srca.

I plodovi naše stare civilizacije postaju sve traženiji. Moderni svijet se zasitio „plastike“ i drugih samo svrhovitih industrijskih predmeta. Naši čílimi, naša drvenarija za kućnu upotrebu, naše narodne nošnje, naše gusle i diple ponovo su postali dragocjeni suveniri koje njemački turisti donose u svoje moderne stanove.

Treba naglasiti da ti predmeti nisu „pali s neba“. U njima se ogleda ne samo naša praktičnost nego i naš smisao za lijepo. Ljepota oblika i sklad boja tih predmeta svjedoče da smo, uz sve patnje i muke u prošlosti, uspjeli sačuvati naše talente - taj dar Božji.

Bez lažne skromnosti možemo reći da smo narod pjesme i plesa. Malo se koji narod na prostoru Balkana i srednje Europe može pohvaliti brojnošću i raznolikošću folklora kao Hrvati. Suvremeni svijet i na tom području teži povratku na iskonske vrednote: oživljavaju stari narodni običaji, ponovno se izvode gotovo zaboravljeni plesovi i pjevaju pjesme. Tu Hrvati imaju što pokazati. Naši božićni i korizmeni običaji jedinstveni su u Europi. Zar ne bi bilo lijepo i bogogodno kad bismo u te običaje uključili i naše „gostoprime“ u zemljama koje su nam dale kruh?

Ovo su samo neki od poticaja o kojima bi vrijedilo razmišljati i koje bi trebalo proširiti i ostvariti. Kad ljudi zemalja u kojima živimo i radimo uvide da imaju posla s civiliziranim, kulturnim i poštениm ljudima, a takvi smo u ogromnoj većini, onda će otrovnna biljka „Fremdenhassa“ - mržnje protiv stranaca - izgubiti moć širenja. Naravno, život u tuđini će uvijek biti težak, jer domovina je nenadoknadiva. No tuđinu će biti lakše podnositi ako jedan dio domovine budemo nosili u sebi i sa sobom.

Mihovil Šimić

Što čitamo, što slušamo, što gledamo?

Našao mi se u rukama još neobjavljen izvještaj o velikoj anketi što je provedena među stranim radnicima u Saveznoj Republici Njemačkoj. Teške milijune potrošile su dvije najveće i jedine ustanove za radiofoniju i televiziju - ARD i ZDF - kako bi saznale što stranci gledaju, što slušaju, a i koliko čitaju, jer i to je vezano za temu: oni, koji čitaju, često bježe od televizije i radija, ne bili neopterećeni slikom i zvukom možda našli dublje sadržaje.

Vjerojatno će vas zanimati, što je ta velika anketa pokazala u odnosu na naše ljudе, dakle građane Jugoslavije, a posebno Hrvate, koji su i dalje najbrojniji u ovom dijelu Evrope. Prvi rezultat: građani Jugoslavije najbolje vladaju njemačkim jezikom, za razliku od Turaka i Španjolaca koji se u tom pogledu najteže snalaze. Iz toga dalje proizlazi činjenica da su građani Jugoslavije i najčešće zauzeti televizijskim programom: u prosjeku prosvjede uz prijemnik po 114 minuta na dan, a najčešće od svih stranaca slušaju i radio (posebno emisije na njemačkom jeziku) i to 110 minuta na dan u prosjeku. Kad se izuzmu emisije na materinskim jezicima, i opet su građani Jugoslavije premoćno na pr-

vom mjestu u slušanju i gledanju ovađnjih televizijskih i radio-programa.

Konsekventno tome ponašaju se stranci i u odnosu na vlastiti tisak. Oni, koji najmanje razumiju njemački, dakle Turci, vezani su u nevjerojatno visokom postotku za čitanje novina na materinskom jeziku. Pet dnevnih listova na turskom jeziku tiska se svakodnevno ovdje u Saveznoj Republici u prosječnoj dnevnoj nakladi od čak 180.000 primjeraka, da bi u danima posebno važnih događaja ta brojka zauzela i daleko više razmjere. Na zadnjem su mjestu čitatelji iz Jugoslavije, koji zbog poznavanja njemačkog jezika posežu najčešće za ovađnjim novinama, a upotpunjaju svoje informacije putem radija i televizije. Zbog toga su naklade domovinskog tiska ovdje razmjerno vrlo niske, pogotovo dnevnih političkih listova. Jedan značajan rezultat ankete u tom pogledu: čak 44 posto građana Jugoslavije svakodnevno prati radio-vijesti na njemačkom jeziku.

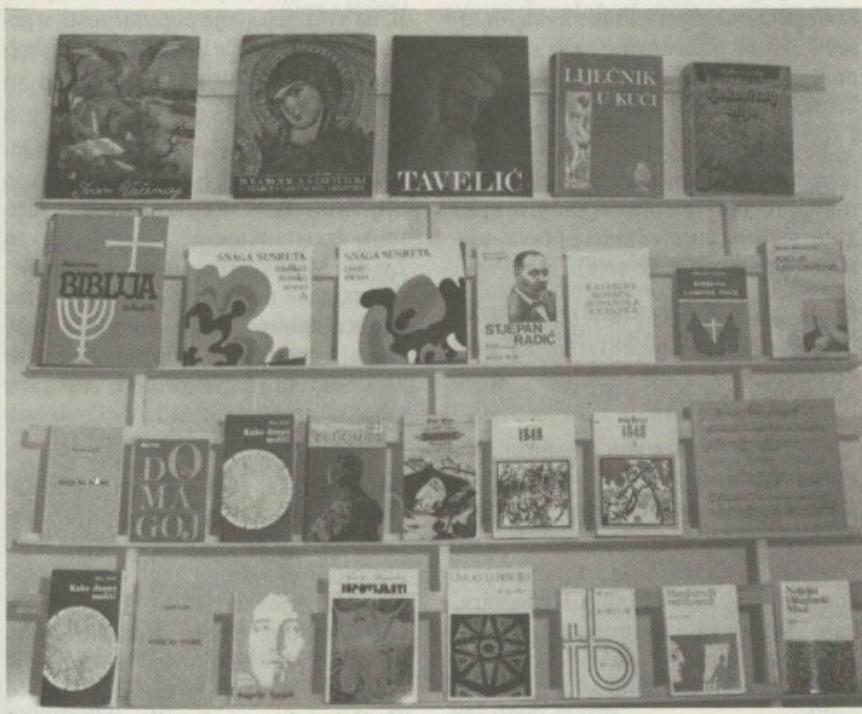
Smije li nas to veseliti? Nije li sve to znak prebrzog odnarođivanja našeg življa? Takav jednostavan zaključak se ni u kojem slučaju ne može i ne smije

donijeti. Jer evo što, na primjer, pokazuju podaci o rasprostranjenosti i čitanju hrvatskog katoličkog tiska u Saveznoj Republici Njemačkoj: „Glas končala“ kupuje ovdje redovno oko 8.000 ljudi, „Živa zajednica“, prolazi po broju s 5.000 do 10.000, „Kana“ s nekoliko tisuća, isto tako i „Naša ognjišta“, zatim „Marija“ i „Veritas“. To su samo listovi i časopisi. A što da se kaže o knjigama? Hrvatski molitvenik i pjesmarica „Slavimo Boga“ tiskana je u više od 25.000 primjeraka samo u svom prvom izdanju. „Kultura Hrvata kroz 1.000 godina“ bio je pravi šlager među knjigama, a isto tako i „Franjo među Hrvatima“. Veliku popularnost među našim čitateljima postigao je i Papinjev „Život Isusov“, u desetima tisuća primjeraka raspaćano je Sveti pismo. Da ne spominjemo vjeronaučne udžbenike i sva druga brojna izdanja „Kršćanske sadaštvo“.

Hrvati katolići prate redovno, u zasad neutvrđenom broju, i emisije Radio Vatikana, kupuju brojne kasete, na primjer vrpce s govorom Pape u povodu Branimirova jubileja, zatim božićne pjesme i nadasve uspjelu „Pjesmu stvorova“ Anđelka Klobučara. Ne smije se zaboraviti ni to da najveći dio naših hrvatskih katoličkih misija u Saveznoj Republici Njemačkoj izdaje svoje vlastite župne listove koji se čitaju u velikim nakladama.

Sažeto rečeno: objektivni promatrač mora utvrditi da se ni jedan hrvatski katolik ne može potužiti na to da nema tiska, da nema izvora informiranja. I još nešto: upravo naši ljudi na svakom koraku pokazuju da se služe svim mogućim informacijama, bilo na materinskom ili na njemačkom jeziku i da time, kao i uvijek u svojoj povijesti, ne samo što svjedoče o svojoj nacionalnoj ali i evropskoj svijesti, nego i aktivno pridonose njezinu stvaranju i održanju.

Milan Vucković

S izložbe knjiga u jednoj našoj misiji. Knjiga ima...

Čovjeku se može oteti i domovina, i sloboda, i život, ali ne i vjera.

***

Ljudi koji ne vjeruju ni u što, duhom su i sami ništa.

***

Svijet će živjeti u slobodi tek kad svaki čovjek i svaki narod bude ljudski i vjerski sloboden.

PARH

Naš dragi pjesnik Matoš

1. O Matošu općenito postoje dvije proturječne slike:

„Po jednome shvaćanju – po shvaćanju onih koji su mu bili najbliži – Matoš nije bio samo duhoviti novinar, feljtonist plaćen po retku, nego je bio i nacionalni i kulturni ideolog, čije značenje i dubljinu prelazi daleko uzak okvir neke stranačke ideologije. Po shvaćanju druge strane (Prohaska, Čerina) Matoš je u najvećem dijelu svoga pisanja reprezentirao samo negativnu, reakcionarnu stranu našeg općenacionalnog života, i po tome mišljenju njegov je rad ovakve vrste po vrijednosti i ne samojednak ništici, nego je u najvećem dijelu bio i štetan“ (A. Barac, Uspomeni A. G. Matoša, 13).

Sudovi o Matošu nisu, dakle, bili ujednačeni.

Ali nije tragika u tome.

Više boli činjenica što su sudovi o Matošu obojeni osobnim nesimpatijama, mržnjom i strančarstvom.

Međutim, Matoš je bio i suviše velik za doba u kojem je živio i radio. Njegova je pojava simpatični lik – koji se smije kroz suzu, misli kroz esej, osjeća kroz pjesmu. Matoš nosi u sebi težinu i problematiku Hrvatske, naraštaja umornog od lutanja i burnih doživljaja; nosi sa sobom, u sebi, srce ranjeno patnjom, liječeno suosjećanjem. Matoševa iskrenost osvjetljuje bezimene likove stradalnika u sumornim danima na početku ovoga, našeg stoljeća, u doba velikih i potresnih lomova.

Zgažen, odbačen, s toplim djetinjskim srcem, Matoš je u te dane, u našu svagađašnjicu znao unijeti komadić duše u stihove:

*Imao sam srce, djetinjasto srce
Srce koje boli, boli tako jako,
Imao sam srce, bolno, bolno srce...*

(Živa smrt)

Osjetljiv, revoltiran zbog životnih neđaca i naporne borbe protiv filistara, poklonika svakovrsnih laži, Matoš je iskreno pisao o našoj zbiljnosti:

*O, ta uska varoš, o ti uski ljudi,
O, taj puk što dnevno veći slijepac biva,
O, te šuplje glave, o te šuplje grudi,
pa ta naša svakidašnja glupa
perspektiva.*

(Stara pjesma)

Tako raspoložen Matoš javio se u hrvatskoj književnosti u vrijeme previranja, kada su umirali akordi ustaljenih napjeva, kada se lomila epoha i rađalo novo doba, novo razdoblje nedopjevanje u književnosti, divlje i često naopako.

U to doba, kad su se u nas sukobljavala različita usmjerenja: pravaštvo i hrvatstvo, naprednjaštvo i jugoslavenstvo, liberalizam i slobodnjaštvo, historizam i realizam, izričao je Matoš u svojim djelima prosudbe i sudove; pretočio je sebe i srce svoje u melodiju, razmahnuo je ruke i posegnuo za istinom i ljepotom, njih je branio riječima i perom, krhkim svojim životom.

„Bijaše prodoran kao zraka sunca, bijaše nemiran, razigran. Uvijek u pokretu, uvijek na putu, nigdje kod kuće i svagdje kod kuće, vječno u postojanju. Bijaše lica nasmijana za vedrinu, oka zapaljena od mahnita plamena za kritike, a pjeva da izražava vedrinu i plamen, da grize i pregriza... pjeva je i plakao u prozi, na violončelu i u pjesmi...“ (B. Kukolja).

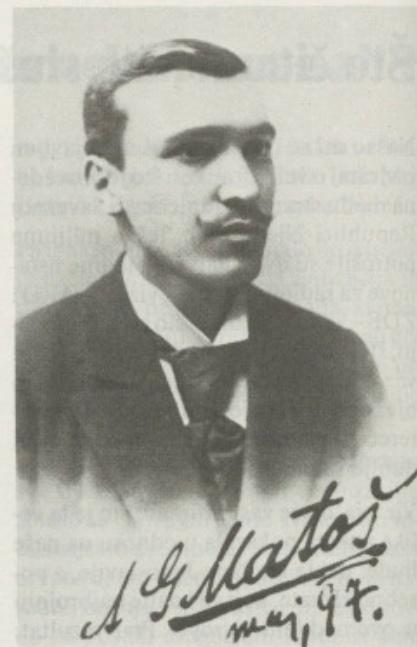
Okvir mnogostruka i obilata rada Matoševa, njegov nemirni i buntovnički duh, njegovo stvaralaštvo u pokretu zasljužuje pozornost. Pola vijeka Matoševa života predstavlja naše ozbiljno pola stoljeća narodne povijesti i književnosti. Matoš je, naime, sam zabilježio:

„Da, naši su dani bolesni i truli: doba rđave muzike i literaturice. Sve više i više gubi se osjećanje zdrave i prave, plastične umjetnosti“ (Iverje).

Potrebno je, dakle, vraćati se dragom Matošu, zaljubljeniku Kroacije na progjepu stoljeća, u okvirima zlosretnih prilika za koje je rekao:

*Slobodan je Hrvat sve to teže biti,
Zato tužan lunja tužim tlom bez puta,
Kao zvuk od zvona kad kroz šumu luta.*

I na stotinu pitanja što su dozrijevala u khuenovskoj noći (Khuen Hederváry, ban), Matoš nije potpuno odgovorio, ali nema sumnje da je bolje od ikoga u ono doba osjetio težinu i bremenitost prilika:

*Ja vučem čemer tvojih gorah,
Očajnost zvijezda, što nad tobom niču,
U meni jeca sjena tvojih dvorah,
moj otrcani, kraljski, banski Grič!*

(Gnijezdo bez sokola)

2. Matošev život je skitalački, nemiran, ali pun i sadržajan. Omeđuju ga dva podatka: rodio se 13. lipnja 1873., a umro je 17. ožujka 1914.

Ta dva podatka omeđuju Matošev početak i svršetak, konačne su granice jednog života. Umro je nakon velikih patnji, na vrhuncu svoje popularnosti, u godinama kada inače ljudi počinju najbolje stvarati. Međutim, treba dodati još slijedeće:

„Inače je Matoš po svom porijeklu Bunjevac. Djed mu je bio Grga Matoš, po Srijemu i Bačkoj čuveni mešter (učitelj), izvrstan pjevač i orguljaš zvan Ljeljo. Matoš o njemu rado pripovijeda, najpače ono kako je o praznicima kao šestogimnazijalac s njime obilazio svoju bunjevačku svojtu u Kaćmaru kraj Sombora i Plavni kod Vukovara, gdje mu je otac rođen“ (M. Ogrizović, Artista. Hrvatska smotra, 1907.).

Od Tovarnika, gdje je rođen, pa do Zagreba, gdje je umro, nije dug put ako vodi po ravnoj crti. Ali Matošev životni put bio je sve drugo nego ravna, jasna cesta. Matoš je rado isticao svoju sraslost sa Zagrebom. Ondje je svršio školu, šest razreda gimnazije, upoznao je Gornji grad, Jurjevsu ulicu, braču Tkalcice i druge prijatelje.

No, to su zanimljivosti iz životopisa, a Matoš je u hrvatskoj književnosti nazovan s dvadesetak knjiga (pjesme, eseji, kritike, pripovijesti), koje potvrđuju da je bio darovit, vješt pisac rijetko topla izraza.

Razbacujući iverje svoga srca Matoš je u književnost ušao i kao pripovjedač, i kao kritičar, feljtonist, esejist i pjesnik. No, u svemu je potpun, nemirni, dragi naš pjesnik Matoš.

Prema vlastitoj izjavi Matoš je počeo pisati stihove u vrijeme kad radi ukočenosti ruke nije više mogao svirati u cello. Po svemu pak što je napisao bio je izraziti stvaralač u vremenu oskudnom, blagotvorac ljepote i umjetnosti.

3. Prognanik Matoš (bijeg u Beograd, odlazak u Pariz, ilegalni boravak u vlastitom gradu) jače je od drugih osjetio silnu, rasplamsalu čežnju za Hrvatskom, na čijim je njedrima osjetio prve djetinje radosti i nemire, prva ganaća i padove.

Ljubav prema Domovini iznimno je topla, pročišćena i žarka te je rijetko naći u našoj književnosti sličan primjer. U spletu himbe, prijevare i zlobe, Matoš potresno vapi:

*Samo tebe volim, draga nacija,
samo tebi, služim, oj Kroaciju,
što si duša, jezik, a ne znamen,
za te živim, samo za te, amen.*

(Gospa Marija)

Divna Matoševa ljubav mogla se djetinjski rasplakati, neposredno i iskreno nad zemljom, olikotvorenjem patnje, bola i stradanja:

*Jer Hrvatsku mi moju objesiše,
Ko lopova, dok njeni ime briše,
Za volju ne znam kome žbir u uzama.
(1909.)*

Ali nije Matoš prema Domovini rasplakan čedo na krilu majke, nego je njegov život, rad i nastojanje prožeto visokim idealom i uvjerenjem:

*I dok je srca, bit će i Kroacije!
(Pri Sv. Kralju)*

Kroz sumornu jesen hrvatske bijede sjala je u Matoševu duši nuda u osvite slobode i sretnijeg života.

4. U promatranju Matoševa pjesništva ističu se skupine pjesama intimnih raspoloženja:

Ljubav nije sreća!

*Ljubav to je rana i ta rana peče.
Ljubav boli, boli, kao život boli,
Teško, teško onom koji jako voli!*

Međutim, u nizu takvih raspoloženja navlastitih svakom čovjeku treba upozoriti na iznimne Matoševe pjesme: Utjeha kose, Djevojčici mjesto igračke, Mačuhica i druge.

Posebnu skupinu Matoševih pjesama čine one u kojima je zabilježio svoja raspoloženja dok mu je pogled grlio naše krajolike, a vidici mu naši bili pitomi i dragi (Nokturno, Jesenje veče, Tuga vidička, Kod kuće i dr.). Istina je, da se Matoš često u njima vraća sumračjima i večerima kad oblaci teške i olovne snove snivaju, ali ipak doživljuje raskošno bogatstvo sjete i boja jeseni. Unatoč tomu što je sve tužno, mračno i što ljepota tone u ljudskim nemirima, ostaje vjera u postojanost, u ponos čovjeka:

*Samo gordi jablan lisjem suhijem
Šapće o životu mrakom gluhijem,
Kao da je samac usred svemira.*

(Jesenje veče)

Čini se, da u toj skupini pjesama bogatstvom metafora Matoš osvaja svojom neposrednošću i porukom: to su naši vidici, to je naš kraj u kome vjetar u predvečernjem sjaju nosi blagi, opojni miris lipova cvijeta (Kod kuće).

5. U sažetom članku o našem dragom pjesniku Matošu teško je reći puninu misli i raspoloženja koje izazivaju njegovi stihovi. No, ipak se čini da je Matoš znao zgusnuti u stihove našu i svoju tragiku i domovinsku ljubav. Ljubav prema našim vidicima, obzorjima i krajevima, sućut prema malom hrvatskom čovjeku posebice su utkani u Matoševe stihove.

Matoš je pjesnik Zagreba, „naših ljudi i krajeva”, najzanimljiviji i najčitaniji, jer je najiskreniji hrvatski pisac svoga doba. Iznimni liričar, bio je Matoš „zapravo veliko i tragično srce” naše zbiljnosti.

I dok je čitatelj nagnut nad Matoševim stihovima, čuti potrebu da se zagleda u pjesnikove oči, plamene oči ponekad zalivene suzom.

Dragi Matoš samotni je sanjar, teška, monotona, daleka i iskrena pjesma. Melodija dublja od riječi.

Pjesma i jecaj jednoga našeg naraštaja. Naš dragi Matoš...

Za mlade

„Iz kamena povijest – iz povijesti svijest”

Konačno je završetak školske godine. Prestaju brige i bojazni hoćemo li priskrbiti jedinicu ili dobiti peticu. Već je bilo dosta mnogomjesečne trke s njemačke na dopunsku nastavu, sa satova raznih slobodnih aktivnosti na vjeronauku u naše misije. Utihnut će školske prostorije i misijske dvorane. Utisat će se srca ustreptala pred ispite, s olakšanjem ćemo odahnuti. Naše i njemačke drugove iz škole i misije nećemo zabavljati, ali ćemo se po domovini susretati, prijateljevati i zabavljati s vršnjacima, koje ponekad nećemo baš dobro razumjeti, jer mi svoj materinski, hrvatski jezik u tuđini učimo.

Nakon raznolike igre, kupanja, sunčanja, kada nam sve dosadi i počemo se izležavati u hladu, zaigratmo novu igru: zajedno s vršnjacima iz domovine vježbajmo se u poznavanju našeg jezika. Neka nam kažu koju hrvatsku riječ, a mi pogadajmo što ona znači. Što ne znamo, pitajmo svoje prijatelje i prijateljice. Nije sramota ne znati. Sramota je ne potruditi se da naučimo, znamo.

Kada noćna svježina rashladi naša sunčem opaljena tijela, kada nakon dobre bakine večere opet živnemo, nemojmo hitati svaku večer u plesnjake i druge lokale. „Diskača” imamo i ovdje, a rodno doma, bake i djeda samo tamo, u domaji.

Pred kućom, u dvorištu, gdje nam se u sjaju mjesecine nad glavom njije grozd grožđa ili lijepa smokva „petrovka”, okupimo se svi zajedno. Stari ljudi rado pričaju. Zamolimo ih da nam ispričaju štograd iz prošlosti naše obitelji, roda i rodno mjesto. Često su takve priče uzbudljivije od svega što nam televizija i filmovi mogu pružiti.

Ne ostanimo samo na bakinim pričama. Kada pođemo u pohode Isusu u naše mjesne crkve, kada se susretнемo sa župnikom, zamolimo ga da nam ispriča najvažnije događaje rodno mjesto i Crkve. Možda ćemo doznati da „naše

(nastavak s prethodne str.)

malo mjesto" nekoć bijaše sijelo čak biskupa ili opata, da su u njemu ponekad boravili naši narodni vladari, da su u okolini imali svoje dvore ili junački poginuli „za Krst časni i slobodu zlatnu".

Možda u našem kraju ima starih ruševina, kula ili oronulih crkava. Bud i mo istraživač! Obitimo ih sa svojim priateljima. Sami ćemo štošta uočiti, a što nam nije jasno rado će nam netko od starijih, osobito župnici, protumačiti.

Ali, naša lijepa domovina je mnogo veća i slavnija od rodnog zavičaja. Zamo limo roditelje ili župnike da nas povedu makar na jednodnevni izlet u koje značajno mjesto naše domovine. Kada se putuje u domovinu ili vraća u Njemačku, prolazi se kroz mnoga velika i slavna hrvatska mjesta. Zar ne bi bilo dobro malo zastati, odmoriti se i pogledati barem poneku znamenitost. Najveći nas broj prolazi kroz glavni hrvatski grad Zagreb. On je središte i srce na roda i Crkve Hrvata. Barem u Zagrebu zastanimo na koji sat. Pohodimo barem zagrebačku katedralu, jer je ona „glava i majka" svih hrvatskih crkava. Pomolimo se u njoj za sebe i svoju domovinu. Zagreb je - Hrvatska, tj. veliki simbol cijele naše domovine, kako ne jednom reče o. Ignacije, s olimpijadom svima znan, veliki prijatelj nas mladih.

Dani brzo jure. Školski praznici su prekratki za učiniti sve što želimo. Što ne obađemo i ne vidimo, možemo upoznati iz dobrih knjiga, osobito povijesnih romana. Jako su zanimljivi i napet. Kad ih čitamo pred očima nam jure svi naši preci, veliki i mali, kraljevi i kmetovi, banovi i vojnici, biskupi i ministri, bore se i vole, vole svoj narod i domovinu, čak masovno ginu. Zato je svaki kamen naše zemlje svet. Krvlju je posvećen. A iz kamenja, starih kula i gradi na, učimo povijest. Tko poznaje povijest, ima veću svijest da je sin svoje domovine. Samo ono što se pozna može se istinski ljubiti. Zato upoznajmo što bolje svoj zavičaj i cijelu lijepu našu domovinu.

A kada se vratimo ovamo, na početku nove školske godine, napišimo i pošaljimo uredništvu ŽZ svoje sastave, koji će pokazati koliko doista poznajemo i volimo našu domovinu. Urednik mi je obećao lijepu nagradu za one koji pošalju najbolje sastave.

Odmor pun igre, radosti i ljepota naše domovine želim svima.

Božo

U Esslingenu blagoslovjen novi hrvatski centar

„Dok neki viču 'Ausländer raus', dotle Crkva za te strance dom podiže"

Crkva u hrvatskom narodu ima što slaviti. Ne mislimo sada samo na liturgijske blagdane nego i na velike nadnevke njezine povijesti. Trinaest stoljeća kršćanstva u našem narodu ostavilo je toliko divnih uspomena i značajnih događaja da ih Crkva ne može, niti smije, zaboraviti. Ona to ni ne čini. Ona ih se sjeća, ona slavi. I u domovini, i u inozemstvu. Solin, Knin, Nin, Jelena, Višeslav, Branimir, to su imena koja poznaje svaki hrvatski katolik koji je ovih posljednjih godina pratio nastojanja naše Crkve da oživljavanjem povijesti probudi vjeru u srcima svojih sinova i kćeriju. Naši vjernici u inozemstvu zdušno su se uključivali u domovinska slavlja svoje Crkve i po njima napredovali u ljubavi prema Bogu, čovjeku i svome narodu.

Ima naša iseljena Crkva i svojih posebnih slavlja. Jedno je od njih i otvaranje pastoralnih centara za naš svijet u tuđini. I to se slavi, iako u domovinskoj Crkvi ima nekih koji misle da to ne bi trebalo činiti. Oni misle da njemačka Crkva svojim akcijama u korist naših vjernika umanjuje njihovu svijest o „privremenosti" iseljenja. Možda tu i ima malo istine. Nu u brizi ove Crkve za strance svaki objektivni promatrač vidi njezino evanđeosko nastojanje da nenjemačkim katolicima bude dobro, bo-

lje. U otvaranju centara naš vjernik vidi želju mjesne Crkve da joj djeca drugog materinskog jezika budu, ovdje i sada, sretna i on u tom uočava pomagalo da ta ista djeca sačuvaju svoj kulturni i narodni identitet. Zato se otvaranja centra i slave. I s pravom!

Nove prostorije u staroj misijskoj zgradи

U Esslingenu kraj Stuttgarta, gradu na rijeci Neckaru, postoji od 1973. godine Hrvatska kat. misija. U dvama dekanatima - Esslingenu i Nürtingenu - živi i radi oko 6.500 hrvatskih katolika. Za njih, u pet različitih gradova, služi sv. Misu i vodi pastoralnu brigu misionar o. Petar Vučemilo. Vjeronaukom na hrvatskom jeziku obuhvaćeno je veoma mnogo djece. U dva dječja zbora i u orkestru uključeno je više od stotinu redovitih mlađih pjevača, pjevačica i sviraca. Prof. A. Kline poučava s velikim uspjehom brojnu djecu u sviranju harmonike, orgulja i gitare. Vrijednu past. suradnicu Maru poznaju sve naše obitelji, a socijalni radnik Tomislav Čirko vrlo je oblubljen i cijenjen među našim radnicima.

S osnutkom misije dodijeljena je našim ljudima i dosta prostrana zgrada koja nije bila baš u najboljem stanju. Budući da je u istoj zgradi bila i Španjolska misija, nije bilo dovoljno prostora za sve

Misijski dječji zbor je velik i kvalitetan

aktivnosti koje je poduzetni i popularni misionar p. Vučemilo sa svojim osobljem i neslužbenim suradnicima planirao.

Trebalо je zgradu renovirati i u neiskorištenim podrumima stvoriti nove, korisne prostore. To je finansijskom pomoću biskupije i dobrovoljnim radom naših ljudi krajem travnja o.g. i učinjeno. Zahvaljujući svoti od 350.000 biskupijskih maraka i zauzimanju naših ljudi unutrašnjost misijske zgrade je postala funkcionalna, lijepa i velika. Može se slobodno reći da je centar misije u Esslingenu jedan od najlepših naših centara u Njemačkoj. Za uređenje fasade odobrila je biskupija 200.000 dodatnih maraka. Radovi će uskoro početi. Španjolci su dobili novo mjesto za okupljanje a u jednom od brojnih podruma sastajat će se njemački studenti iz Esslingena. Biskupiji Rottenburg-Stuttgart jako leži na srcu zbljižavanje i suživot stranaca i Nijemaca.

Tako obnovljenu zgradu blagoslovio je 7. svibnja o.g. biskupijski referent za strance, kanonik Jürgen Adam. U vrlo lijepom govoru, pred slušateljstvom od nekoliko stotina naših i njemačkih građana, kanonik je rekao: „U ovom vremenu kad se sve više čuju glasovi 'Stranci napolje', biskupija strancima otvara kuću. To je njezin stav. U bratskom prihvaćanju stranca kao sučovjeka čini se za mir, u najmanju ruku, isto toliko koliko i mahanjem s upadnim transparentima.“ Poslije govora na njemačkom kanonik je pročitao i vrlo zapu-

ženi govor na hrvatskom jeziku. Netko reče da hrvatski postaje gotovo poluslužbeni jezik rottenburške biskupije. Osim kanonika govorio je gradonačelnik dr. Luithe, predstavnik studenata, misionar p. Vučemilo, urednik „Žive zajednice“ p. Ignacije i dekan Mühleck koji se kritički osvrnuo na poteškoće koje misijskom osoblju prave predstavnici Jugoslavenske dopunske škole gledaju održavanja vjeronauka na hrvatskom jeziku. Kvintet „Dalmacija“ na čelu s Ljiljanom Budimčin, misijski dječji zbor i orkestar te jedna njemačka grupa vodili su brigu o glazbenom ugođaju. Poslije blagoslova centra svi su nazočni bili počašćeni dalmatinskim pršutom i domaćom kapljicom.

Slavlje dugo tri dana

Sutradan se slavlje otvorenja prenijelo u filijalno mjesto Nürtingen, zapravo u njegovu Gradsku dvoranu u kojoj se, u popodnevnim satima, našlo oko 300 hrvatskih vjernika. Sv. Misu je predvodio kanonik Adam koji je i propovijedao na njemačkom i na hrvatskom jeziku. Kvintet iz Zagreba, misijski dječji zbor i orkestar, tombola, ples te mjesni dekan toliko su raspoložili naše ljude da su se tek oko polnoći počeli razilaziti. Ovoga se puta nije moglo reći da su misijska periferna mjesta zaboravljena. A nažlost, to se često događa.

U nedjelju 9. svibnja velika crkva sv. Pavla u Esslingenu bila je dupkom puna. I opet njemačko-hrvatska propovi-

jed voditelja euharistijskog slavlja kanonika Adama koji doslovno reče: „Ako i ovdje u inozemstvu nastojiš da tvoja djeca ne izgube ljubavi prema Bogu i prema hrvatskoj domovini, onda ti vjeruješ u Isusovo uskrsnuće“. Propovijedao je i urednik našega lista. Nepromjenjive misne dijelove pjevali su, istaćano i stvarno umjetnički, Matiša, Hrvoje, Ivo i Boris iz Zagreba. Nenavikao na koncerте, naših narod sve više ljubi i voli, naročito kad mu ih Crkva nudi. Vidjelo se to poslije sv. Mise u „Neckarhalle“ gdje se okupilo više od 600 ljudi.

Zagrebački gosti i Klinčovi puleni bili su uistinu izvrsni. Svoj trodnevni boravak u misiji kanonik Adam je završio pozdravnim govorom na hrvatskom i obećanjem da će izvijestiti biskupa Mosera o vjeri i vjernosti hrvatskih katolika.

Bila su to tri dana u kojima se događala istina da njemačka Crkva ljubi strance i u kojima se događao evanđeoski odnos inozemca i domaćina. Za sve nove aktivnosti u svojoj misiji, a o njima je govorio, p. Vučemilo ima ne samo nove prostorije i blagonaklonost „najangražiranije njemačke biskupije za strance“ (tako reče jedan od govornika) nego i punu podršku svojih vjernika. Vidjelo se to na njihovim licima i čitalo u njihovim očima.

Iv.

Bemerkenswerte Rede

Bei der Einweihung des neuen Kroatenzentrums in Esslingen am 9. Mai 1982 hat der Domkapitular Jürgen Adam, der Ausländerreferent der Diözese Rottenburg-Stuttgart, unter anderem gesagt:

„Wenn du Heimweh hast nach deiner schönen Heimat; wenn du dir Sorgen machst um deinen Arbeitsplatz; wenn du nicht weißt, was aus deinen Kindern hier in Deutschland oder daheim wird; wenn du Angst hast vor der Unfreundlichkeit deiner deutschen Mitmenschen, dann sag dir: Christus ist erstanden und er bringt sein Licht auch in dieses Dunkel und dann werdet ihr wissen: in diesem Glauben sind wir nicht allein. Da haben wir auch hier in diesem Land Brüder und Schwestern. Dann werdet ihr wissen: da gibt es einen Bischof, da gibt es deutsche Priester, deutsche Katholiken, die für uns einstehen. Und dann werdet ihr daran erkennen, daß die Kräfte des Mutes und des Lebens stärker sind als die Mächte der Angst und des Todes.“

Prelat J. Adam i gradonačelnik dr. Luithe pozorno slušaju izvještaj o životu misije

Što i petnaest djevojčica i dječaka blagovalo je ove godine u Stuttgatu prvi put Kruh života

STUTTGART Među prvopričesnicima i slijepa Patricia

Prva pričest je za svaku župsku zajednicu poseban doživljaj. Rijetko koji dan tako oživi kršćansku zajednicu kao taj dan. Tu radost na poseban način doživjela je naša velika hrvatska katolička zajednica u Stuttgartu. U nedjelju 30. svibnja 1982. k prvoj svetoj pričesti prišao je rekordan broj prvopričesnika - 115.

Obredi su počeli u 13 sati u crkvi sv. Eberharda. Prvopričesni praćeni svo-

jim svećenicima i časnim sestrama uz pjesmu „Kreste u tvoje ime” ušli su u procesiju u dupkom napunjenu konkatedralu. Na početku su ih pozdravili mlađi naše kršćanske zajednice čestitajući im na sreći i radosti. Potom je slijedila sv. Misa koju je predvodio voditelj misije dr. Pavao Žmire. U prigodnoj propovijedi on je pohvalio prvopričesnike i njihove roditelje za redovito doživjelje na vjersku pouku i pozvao ih na vjernost Isusu Kristu.

Jedan od najdirljivijih trenutaka ovoga prvopričesničkog slavlja bio je kada je k stolu Gospodnjem pristupila slijepa djevojčica Patricia. U crkvi nije bilo očiju koje u tom trenutku nisu prosuzile.

Tri dana poslije prve pričesti, tj. 2. lipnja bio je zajednički izlet prvopričesnika u Europa-park. Bio je to još jedan dan zajedništva i međusobne povezanosti djece, svećenika i sestara.

MV.

DÜSSELDORF

Majčin dan i prva pričest

16. svibnja ove godine rekli smo svim našim majkama jedno veliko hvala! Za njih smo se najprije pomolili kod svete Mise u crkvi sv. Apolinara u 16 sati. Iza Mise u 17 sati za njih smo pripremili i kulturni program. Poslije otpjevane „Lijepa naše”, voditelj misije fra Nikola Čurčija pozdravio je sve prisutne a na poseban način majke.

Mladi čovjek Vinko Lučić pročitao je svoju pjesmu u čast majci. Na kraju mu je prepuna dvorana dugo pljeskala a i on je kod prisutnih izmamio suze u očima.

Naš zbor mlađih i djece, njih 60, otpjevao je 5 pjesama u čast majci i 4 narodne. Na klaviru ih je pratilo fra Jozo Župić.

Novoformirani dječji orkestar odsvirao je 5 kola. Vrlo uspješno.

Fra Nikola je prisutnima predstavio i naše olimpijaše na ovogodišnjoj olimpijadi u Frankfurtu i čestitao im za usp-

ješno drugo mjesto. Također je čestitao i nogometušima za osvojena prva mjesto u velikom i malom nogometu, te pohvalio požrtvovnost socijalnog radnika Mile Begonje u radu s nogometušima.

I dvije djevojčice naše misije koje su osvojile prvu i treću nagradu u pismenim sastavima bile su pohvaljene od fra Nikole. To su Antica Litić i Katarina Radilj. K njima se s pohvalom pridružila i Tina Miloš. Njima su uručene nagrade a same su pročitale svoje nagrađene sastave.

Svi ovi bijahu nagrađeni burnim aplauzom prisutnih. Na kraju programa mlađi i djeca dadoše mamama ružin cvjet.

Tada je započeo ples za sve prisutne. Svirao je Vis „Zagreb”. Milostinja toga dana i dobitak od pića i ulaznica namijenjen je majkama u Poljskoj. Tu akciju pohvalio je i prisutni dekan Albert Belecke. Skupilo se 1800 DM. Uz dekanu Belecka prisustvovao je još jedan nje-

mački svećenik i naš svećenik na njemačkoj župi, fra Žarko Maretić. Program je trajao do 22 sata u noći.

30. svibnja, na Duhove, slavili smo prvu svetu pričest. Pričestilo se 40 djece koju je vrlo lijepo spremio fra Nikola Čurčija. Crkva puna, dan sunčan, raspolaženje prvopričesničko. Propovjedao fra Nikola Čurčija. Recitacije, sudjelovanje dječjeg zbara, velikog zbara, molitva, pjesma i karitativna djelatnost za siromašne: milostinja toga dana za prvopričesnike u Africi - 1365 DM. Slavlju se pridružio i dekan crkve sv. Apolinara pastor Albert Belecke, te uz fra Nikolu Čurčiju i ostali hrvatski svećenici: fra Jozo Župić, fra Tomislav Duška, fra Žarko Maretić i vlč. dr. Frano Bašić.

31. svibnja pošao je jedan autobus vjernika u Neviges a drugi vjernici osobnim automobilima pridružiše im se na zajedničkom slavlju Sjeverne Westfalije u tom Gospinom svetištu.

Jozo Župić

LUDWIGSBURG

Tri majke

Domovinski je običaj da u nedjelju nakon spomendana bl. Leopolda Mandića bude njegova vanjska proslava; ove godine, dakle, 16. svibnja. U Ludwigsburgu je tog dana, međutim, bila hrvatska proslava Majčina dana. Ovog hrvatskog blaženika ne spominjemo tek onako.

Blaženikovi životopisci ističu nam značaj njegove rođene majke, kao i njegovu veliku ljubav prema majci Crkvi i majci domovini, zbog koje je, živeći u tuđini, radije podnosio i zatočeništvo, nego da bi se nje odrekao.

Po ljubavi majke i prema majci dijete raste u ljubavi prema Crkvi i domovini, koje također majkama nazivamo. Iz po-božnog majčina krila stasaju sveci, da bi zasjali na svetom nebu ponad rodne grude.

Ovim nezamjenjivim značajem majke i majčinstva odisala je pobudna misao koju je u Ludwigsburgu u srca preko 300 nazočnika ulijevao voditelj Misije o. Dotur, tijekom prigodnog koncelebriranog slavlja.

Slavljenje Majčina dana potom je nastavljeno zapaženim programom u velikoj misijskoj dvorani. Dječji i odrasli zbor, pod ravnjanjem župske suradnice Ane Madunić, neprestano se izmjenjivao s krasnoslovljem brojnih dječaka i

djevojčica. Višeglasno otpjevane pjesme i prigodne recitacije bile su veliki, produženi hvala svim majkama, a najviše oduševljenja je pobrala čuvena pjesma „Gospa Marija”, u kojoj je srce A. G. Matoša progovorilo u ime svih hrvatskih potukača svijetom u svoj čežnji za rođenom majkom i rođenom domovinom koje jedino nadvisuje zajednička Gospa i Majka Marija.

Pravi odgovor na ovaj „izazov” pjesnička srca bilo je oduševljeno zajedničko pjevanje vjerskih i narodnih pjesama, koje je stvorilo ugodno domaće ozračje i do u kasnu noć, uz tombolu, jeila sa žara i ples, u Hrvatskom domu, kao u toploj majčinom krilu, zadržalo mnogobrojne obitelji.

T

NEUSS

Proslava prve pričesti i Majčinog dana

Naša župska zajednica slavila je ovogodišnju radost prvpričesničkog i majčinog dana trodnevnim programom u najljepšem od svih mjeseci u godini, u svibnju.

Naš gost i predvodnik ovog slavlja bio je prvi dušobrižnik Hrvata u Neussu, pater Rafael Begić.

Petak, 7. svibnja: pater Rafael je održao predavanje o sv. Franji popraćeno dijapositivima. Nadahnuta vrednotama Božjeg Siromaška, srca su bila pripremljena kleknuti pred svećenike i izmiriti se s Bogom, kako oni koji su se prvi put isповijedali, tako i njihovi roditelji, prijatelji i drugi vjernici.

Subota, 8. svibnja: dan je bio ispunjen kulturno-zabavnim programom. U predvečerje smo se našli u auli „Erzbischöflich-Abend-Gymnazie”. Bogatim programom htjeli smo reći tko su naši slavljenici: naši mali prvpričesnici i sve majke naše župske zajednice. Otvorivši program „Lijepom našom” p. Rafael je sadržajnim predavanjem opisao ulogu i značenje majke u obitelji, Crkvi i društvu.

Da je majka najdraže biće koje zna nešobično ljubiti i žrtvovati se, htjela su nam poručiti i naša djeca dramskim prikazom „Za majčin dan”, radosnim usklikom zborne recitacije „Živjela mama!” te pjesmom „Dvije mame”, sjetivši nas da nam je Isus, polazeći u smrt, dao svoju za našu majku. Čitava proslava stavljena je pod zaštitu majke Marije,

je, a u dvorani je bio izložen pralik Gospe Velikog Zavjeta.

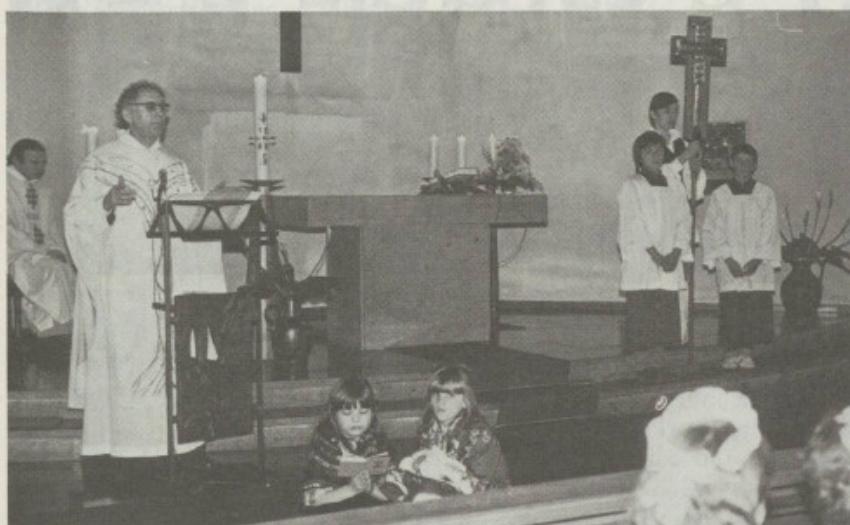
Kad djeca žele izreći svoju zahvalnost majci, bilo govorom ili pjesmom, onda to posebno dražesno zvuči i usrećuje naše majke. Tako je pažnju izazvao dječji zbor iz našeg susjedstva, iz Düsseldorfa. Djeca su svojim toplim glasovima, pod sigurnim vodstvom patra Josipa Župića, izvela šest pjesama za majku iz majčinog svijeta. Iako dječji zbor u Düsseldorfu ne postoji dugo, pokazao je i on i njegov voditelj zavidno glazbeno umijeće.

Zna se što na našim slavlјima izaziva najburniji aplauz – tamburica i slavonsko kolo. Ne samo slavonsko nego i pri-gorsko, i bunjevačko, i posavsko. Folk-lorna grupa naše misije, odrasli i djeca, najbolji su dokaz da će se ta kulturna baština našeg hrvatskog naroda uvijek nje-govati i prenositi na mlađe.

Nedjelja, 9. svibnja: ušli smo u procesiju u prepunu crkvu s Gospinim pralikom i Hrvatskim križem s krstionice kneza Višeslava. Naši mladi i djeca, obučeni u narodne nošnje, davali su još svečaniji ton ovom ionako svečanom danu. Na kraju procesije išli su prvpričesnici, čuvajući plamen zapaljene svjeće, simbol Krista, koji će vječno plamtjeti u njihovim srcima. Misu je predvodio naš gost p. Rafael Begić s našim župnikom p. Tomislavom Dukom i dr. F. Basićem. U nadi da će euharistijski Krist našim mališanima biti hrana u vjeri čitavog života, proslava se nastavila u obiteljskim krugovima.

Lucija Zovko,

past. suradnica

P. Rafael Begić, prvi misionar misije Neuss, propovijeda za vrijeme trodnevne duhovne obnove

MAINZ Majčin dan u znaku „Božjeg siročeta”

Hrvatska katolička zajednica u Mainzu proslavila je 8. svibnja 1982. g. Majčin dan. Proslava se održala u „Burgerhausu”, Mainz-Kastel, a program je bio vrlo bogat.

Starija dramska grupa misije izvela je igrokaz „Božje siroče”. Kćerka koja nikada nije upoznala svoje prave majke našla je u obitelji koja ju je prihvatala istinsku ljubav dobre majke, a preko nje i ljubav prema Majci svih majaka, prema Mariji.

Dječja dramska grupa misije izvela je igrokaz „Majka u obitelji”. Moderne majke nemaju nažalost vremena za svoju djecu, a posljedice toga snose i djeca i društvo. Svojim dječjim prigovorima djeca su uvjerila svoju majku da im je ona potrebnija nego bilo što drugo.

Vjeroučenici su skupno i pojedinačno recitirali pjesme i tekstove posvećene majci, a među njima je posebno odsko-

Mladi misije Mainz shvatili su svoje dramske uloge vrlo ozbiljno

čila grupa iz Rüsselsheima. Pjevao je dječji zbor i zbor odraslih. Sve tri misijske folklorne grupe – dječja, srednja i starija – izvele su narodna kola i igre u privlačnim narodnim nošnjama. Dvorana „Bürgerhaus“ bila je ispunjena do posljednjeg mesta. Program s

plesom i zabavom trajao je do 23. sata. Obnovljeni i osvježeni sudionici u programu i posjetioc vratili su se svojim kućama noseći u srcima lijepo uspomenute i nove duhovne snage za dobro hrvatskih obitelji i za unapređenje zajedništva.

P. Stjepan Pavić

OFFENBACH
„Zašto ne slavimo i Očev dan?“

Zbilja je istinita ona njemačka poslovica da „Übung macht den Meister – vježbanje stvara majstora“. I što god se više puta ponavljaju neke naše proslave, to uvijek bivaju ljepše i zanimljivije. To je doista utješno. Tako već dugi niz godina slavi Hrvatska katolička misija Offenbach Majčin dan. „U početku je sama organizacija slavlja išla dosta teško“, tumači misionar o. Stanko, „ali sada je to postalo vrlo uhodano, rutina“.

Ovoga puta, 22. svibnja 1982., u TVO, Offenbach, sve je išlo kao „po loju“. O majci, o njenom mjestu u obitelji i njenom značenju u društvu, govorio je zanosno i uvjerljivo o. Stjepan Pavić, misionar iz Mainza. A onda su mladi, recitacijom i pjesmom, rekli „svojom najdražim bićima na svijetu“ što im za njihov dan žele. Tenor svih tih poruka slijevao se u riječi: „Hvala, mama“. U lepršavim narodnim kolima koja je

igrala spretna i uvježbana misijska folklorna grupa mogla se prepoznati i sjediti svog djetinjstva i majka Bunjevka, i Slavonka, i Primorka, i Zagorka, i Bosanka... Oko 200 pozornih gledatelja,

najviše majki i očeva, dugim je pljeskom nagradilo majstorije svojih kćeriju i sinova. „Samo da je ovakvih proslava više“, reče jedna djevojka i upita: „A zašto ovako ne slavimo i Očev dan?“

Sadržaj dječjih poruka majkama slijeva se u jedno veliko hvala

Hrvatica mala

Tu na tuđoj zemlji tvrdoj
rodila me moja mama.
Dojila me, ljaljala me,
pjevala mi, tepala mi:
Ti Šbabica dušo nisi,
uči jezik materinski.

Porasla sam malo veća
i sad tako biti mora:
tuđa riječ mi jezik lomi,
tuđe sunce škrto grije.
Al' u tijelu mome malom,
tu hrvatsko srce bije.

Ja poštujem zemlju tuđu,
to me uči mila mati.
A kad jednom budem veća,
svoje srce, svoju ljubav,
hrvatskom čušu dati.

Leptirić letim mojoj mami ja,
Ja sam mala curica, najdražoj na svijetu.
to znamem i sama. Jer me ona ljubi,
A „leptirić šareni“, jer me ona voli,
kaže meni mama. jer me mama tješi
Ko leptirić šareni kad me nešto boli.
što leti ka cvijetu,

V. Kešinović, Esslingen

BERLIN**Plodna suradnja s Domovinom**

U sastavu Hrvatske kat. misije u Berlinu djeluje uz folklornu grupu, dječji zbor, dramsku sekciiju, kuglaški klub „Croatia“ i Nogometni klub „Hajduk“. Klub je osnovan prije nekoliko godina i broji četredesetak igrača i članova. S doista uspjeha nastupa u Berlinskom podsavezu. Predsjednik kluba je Pero Koprivnjak, tajnik Mladen Mezak, blagajnik Stipe Ištuk i trener Joža Koprivnjak. Mladi berlinski „Hajdukovci“ povezali su se preko Jože Lukine s Kulturno-umjetničkim društvom „Trs“ iz Plešivice. Plešivica, blaga i pitoma gora, proteže se od Samobora, uz Jastrebarsko prema jugu. Obronci ove gore puni su vinograda. Veza između Berlina i Plešivice uspostavljena je 1979. godine. Odonda se svake godine, na proljeće i na jesen, izmjenjuju posjeti koji su uvijek u znaku kulturnih nastupa i sportskih natjecanja.

Plešivičani su tako 30. travnja o. g. došli svojim prijateljima u posjet. Došli su i folklori i nogometari. Smjestili su se u stanovima naših obitelji u Berlinu. U subotu 1. svibnja održana je prijateljska utakmica između „Hajduka“ i „Plešivice“. Rezultat je bio neodlučen - 0:0. Poslije večernje sv. Mise na rasporedu je bio kulturni program u velikoj misijskoj dvorani. Ono što su gosti iz domovine pokazali ne može se zaboraviti. Folklor im je bio izvrstan. Ne može se točno kazati čemu se više pljeskalo: „Plešivičkom drmešu“ ili sjeverohrvatskim narodnim kolima. Misija folklorne grupe odigrala je na veliko zadovoljstvo gledatelja „Ličko kolo“. Poslije se plešalo i veselilo do kasno u noć.

Za vrijeme plesa rekao nam je predsjednik „Trsa“ g. Milan Ivančić: „U našem društvu postoji folklorna i nogometna sekciija. U folklornoj su sekciiji tamburaši, plesači, zbor i dramska grupa. Sve u svemu oko 100 članova. Finan-

ciramo se sami. Nošnje posuđujemo u Zagrebu.“

Zamoljen da nešto reče o svojim dojmima u Berlinu g. Ivančić je kazao: „Ne možemo zaboraviti srdačnog prijema u ovom gradu. I o. Rafo, i folklorna grupa, i „Hajduk“ bili su nam uvijek pri ruci. To se ne zaboravlja. Sretni smo što imamo takve prijatelje u ovom dalekom gradu. Daj, Bože, da se u naš primjer međusobnog posjećivanja i suradnje ugledaju i druga mjesta u domovini. Kad nas na jesen posjetite, nastojat ćemo vam se donekle revanširati.“

Drugog svibnja, poslije sv. Mise, priređen je zajednički ručak a na kraju izvršeno zbratimljenje KUD-a „Trs“ iz Plešivice i NK „Hajduk“ iz Berlina. Na rastanku je bilo i suza.

Iovo je jedan od načina kako se održava veza sa zavičajem. Nadamo se da će ovaj primjer slijediti i druge naše misije u Zapadnoj Evropi.

Ivek Milčec

FREUDENSTADT Veliko veselje u „gradu radosti“

U misiji Freudenstadt u kojoj živi oko 4.000 hrvatskih katolika bilo je 9. svibnja ove godine vrlo živo i veselo. Slavlje prve pričesti i potvrde, tih dvaju vrlo važnih događaja za naše zajednice u inozemstvu, predvodio je šibenski biskup Josip Arnerić. U misijskoj filijali u Nagoldu on je prvi put pričestio 32 mlađih i potvrdio 29 krizmanika. Da su ova oba slavlja bila izvrsno pripremljena, vidjelo se i po velikom broju nazočnih vjernika i po skladnom pjevanju misijskog dječjeg zbora. Poslije sv. Mise po-

nuđen je u katoličkom centru u Kerenu svim mlađim svečarima i njihovim roditeljima ukusan ručak. Kako se te nedjelje slavio i Majčin dan, svaki je provopričesnik i potvrđenik darovao svojoj majci, u znak zahvalnosti, pojednu lijepu ružu.

Popodnevni je program protekao u veselom raspoloženju: recitirane su pjesme posvećene majci i igrana hrvatska narodna kola. Njemačka novina „Schwarzwalder Bote“ sa zadovoljstvom bilježi da je „i sam biskup plesao“. Za ples je svirao i pjevao VIS iz misije Balingen.

Ruža

Iznad vrta sunce sjalo
po vas cijeli Božji dan.
U vrtiću ruža cvala,
pored ruže jorgovan.

Ružica ga toplo moli
da on svoju krošnju makne,
da latice nježne njene
zraka sunca bolje takne.

A jorgovan odgovara
ponositim muškim glasom:
šuti, ružo, pokori se,
jer mušku se ne doliči
da on ženske priče sluša.
I oholo krošnjom maknu
i vtipkjem svojim stasom.

Ružica se pokorila,
širila se njena grana,
latice se rascvjetale
a lozica njena mlada
milo grli jorgovanu.

Jorgovan je od svecištiti,
on je čuva, brani, hrani.
Samo jedno priznat neće
da je s ružom prepun sreće
noću i kad svane dan.
Mirišljivi, al' oholi,
lijepi, modri jorgovan.

v. Kešinović, Esslingen

Biskup Arnerić i misionar Tretnjak rado su se fotografirali s mlađim svečarima

**Naše življenje nije samo ljudska škola,
ono je i most između mraka i svjetlosti.**

WUPPERTAL

„Wuppertalske vijesti“ ne štede komplimenata radu misionara o. Nikića i njegovih brojnih dobrovoljaca

Pater Berislav Nikić und Erzieherin Haase auf dem neu angelegten Freigelände des Kinderhorts an der Briller Straße.
Foto: Kurt Keil

WZ Mittwoch, 14. April 1982

Kroaten packten feste zu

Kinderhort an der Briller Straße hat jetzt auch Spielplatz

Wenn es aus dem Kroatenzentrum an der Briller Straße etwas zu vermelden gibt, dann hat Pater Berislav Nikić es wieder einmal geschafft, mit tatkräftigen Händen aus seiner Kroatenmission etwas auf die Beine zu stellen. Nach der Rundum-Renovierung der alten Villa opferten jetzt viele freiwillige Helfer ihre Freizeit und brachten den Garten und die Freianlage für den Kinder-

hort – der einzige kroatische Kinderhort außerhalb Jugoslawiens – auf Vordermann. Investieren mußte man so nur die 8 000 Mark für die Spielgeräte, die von den Kroaten selbst aufgestellt und befestigt wurden.

Die Arbeit im Kroatenzentrum wendet sich an Kroaten, die in Wuppertal, Solingen, Remscheid und Hückeswagen leben. Neben sozialen Aufga-

ben steht der katholische Glauben der Kroaten im Vordergrund.

So reisen 150 Menschen Anfang Mai nach Frankfurt, um dort bei einer „Bibelolympiade“ ihre biblischen Kenntnisse unter Beweis zu stellen oder mit Folkloredarbietungen zum Rahmen der Veranstaltung beizutragen.

NOVI ULM

Caritas otvorio socijalni ured za potrebe građana iz Jugoslavije

U sjeverozapadnim krajevima Bavarske, gdje živi i radi oko 4.500 - 5.000 naših ljudi, već se duže vrijeme osjećala potreba za djelotvornom socijalnom službom.

Crkvene vlasti i Caritas su pravovremeno uočili tu potrebu pa su poduzeti odgovarajući koraci kako bi se stvorili potrebni uvjeti za rad ove službe. No, do realizacije tih planova dolazi tek sada. Bez ikakve sumnje u najpotrebnije vrijeme. Jer, brojne i različite posljedice gospodarske krize novijeg vremena zahvatile su gotovo sve slojeve nječkog društva, a posebno su teško pogodile našeg čovjeka.

Do otvorenja socijalnog ureda u Novom Ulmu poslovima socijalne naravi bavili su se, koliko im je to vrijeme doz-

voljavalo, svećenici iz Ulma i njihovi vrijedni suradnici – misijski pomoćnici. Oni su pružali ljudima svesrdno pomoć, ali nisu popustili u svojim zahtjevima da se za taj dio posla odredi i odgovorajuća služba. Konačno je i njima i našem pogodenom narodu uspjelo, a na veliko zauzimanje gospode Slavice Tuškan iz Freiburga te gospodina Otte-a iz Caritasa biskupije Augsburg koji je, uzgred rečeno, veliki prijatelj Hrvata-katolika i stranaca uopće, da se od 1. travnja ove godine otvore vrata socijalnog ureda u Novom Ulmu.

Koliko je to nesvakodnevni događaj bio za Novi Ulm, Ulm i okolicu, vidi se po tome što su odmah nakon otvorenja gotovo sve lokalne novinske kuće prenijele tu vijest u javnost. Neki kritičari i zagonvornici stroge štednje posvuda su se u čudu pitali: zar zahvat štednje i redukcija ne pogađa i Crkvu – Caritas? Nije li otvaranje novih radnih mesta, novih savjetovališta, zapravo u ovo teško vrijeme, nedopustivi luksuz? Da!

Naši pokojnici † Pavao Nikić

Dne 20. travnja 1982. god. iznenada je preminuo u Ružićima, Zapadna Hercegovina, u 67. god. života otac wuppertalskog misionara fra Berislava Nikića i stric fra Andrije dr. Nikića.

Na sprovodu se našlo ko 2500 ljudi različitih staleža i vjerskih zajednica iz mnogih mjesta Bosne i Hercegovine, kao i iz susjedne Dalmacije.

U pogrebnim obredima sudjelovala su 33 franjevca iz Provincije Presvetog Otkupitelja iz Splita i Provincije Uznesenja Blažene Marije iz Mostara.

Neka je vječni pokoj njegovim izmorenim posmrtnim ostacima a njegovoj plemenitoj duši neka je vječna nagrada kod nebeskoga Oca na nebesima. Naša iskrena sućut njegovu sinu fra Berislavu! Počivao u miru Božjem!

Pogađa ih još i kako teško. Ali se crkveni koncept štednje razlikuje od onog u privredi ili politici. Ona polazi od elementarnih ljudskih potreba, od prava čovjeka na dostojanstvo i život, motivirana duboko humanističkim pobudama.

Dok se u gospodarstvu štedi da bi na kraju još uvijek negdje dosta ostalo, istodobno Crkva ulaže napore kako bi ljudima uštedila neželjene nevolje i probleme, da bi ih, na kraju, što manje ostalo. Čovjek je u centru brige Crkve i on je vredniji od svakog materijalnog dobra.

Zbog toga Hrvati-katolici s ostalim građanima iz Jugoslavije na području sjeverozapadne Bavarske, odaju visoko priznanje i zahvalnost katoličkoj Crkvi i Caritasu za njihovu pomoć.

Socijalni ured se nalazi u zgradama nječkog Caritasa, a adresaje: Neu-Ulm, Eckstr. 3, tel. 0731/83049.

Rudolf Vivoda, socijalni radnik

Naša hodočašća su satovi molitve i učenja crkvene povijesti. Na slici: hodočasnici u Marienthalu.

Hodočašće u Marienthal

Svi su bili zadovoljni

Na Dušovski ponедјелjak, 31. svibnja o.g., hodočaštice su naše misije s rajnsko-majnskog područja - Giessen, Darmstadt, Koblenz, Wiesbaden, Mainz, Wetzlar, Hanau, Würzburg, Offenbach, Frankfurt - u poznato Marijino svetište Marienthal kraj Eltvillea. Tradicija okupljanja, pravovremenajava i dobra organizacija te divan proletni, Dušovski dan, privukli su veliko mnoštvo naših vjernika u poznato svetište uz Rajnu. Već za ranih sati bili su prilazi koji vode u Marienthal gotovo zakrčeni autobusima i osobnim automobilima hrvatskih proštenjara. Oko 10 sati svijet je dupkom ispunio prirodnu veliku „dvoranu“ uz Gospinu crkvu. I po već ustaljenom redu najprije se velik dio vjernika ispovjedio. Zatim je slijedio Križni put koji je predvodio o. Livaja i dvije sestre iz Frankfurta. Disciplinirano i pobožno kretala se povorka od preko 4.000 ljudi od postaje do

postaje i molila, pjevala, suze brisala i otvarala se Duhu obnovitelju. Točno u 12 sati počela je svečana sv. Misa koju je predvodio splitski nadbiskup dr. Frane Franić. On je i propovijedao. Čuli smo ga i vidjeli u ovo posljednje vrijeme u Njemačkoj više puta. Uvijek je bio „u formi“, ali nikada ovako razdragan kao u Marienthalu. Poput Grgura Ninskog metropolita je u propovijedi, svjestan svoje učiteljske službe, spremno povezivao stare evanđeoske istine sa suvremenim životom i u crkveno-narodnoj povijesti hrvatskog naroda tražio i nalažio putokaze za budućnost. „Vjernost temeljnim načelima nauke Isusa Krista i moralni život po njegovu zakonu ljubavi najsigurnija su garancija da čemo, iako smo mali, sigurno preživjeti kao narod“, rekao je o. Nadbiskup i nastavio: „I kao što je u počecima našeg pokrštavanja središte hrvatske države i Crkve bilo kraj Solina, tako je danas za svakog svjesnog hrvatskog katolika Zagreb njegov glavni grad, a središte Crkve ta-

kođer u Zagrebu gdje stoluje njezin prvi čovjek nadbiskup Franjo Kuharić“. Bila je to lijepa i konkretna propovijed koja će se sigurno dugo pamtit. Božji je narod pozorno slušao i proživiljavao poruku južnohrvatskog metropolite. Višeminutni pljesak na svršetku Mise upućen o. Nadbiskupu bio je zapravo spontano „hvala za svaku dobру riječ“ i veliko obećanje da će njegova nauka biti življena.

U popodnevnim satima događanje s pozornice uz svetište premješteno je pod šator koji je ove godine bio puno veći - a ipak malen. Tri tisuće sjedećih mjesto pod šatorom nije bilo dovoljno da prihvati sve one koji su htjeli uživati u pjesmi T. Kljakovića i narodnim kolima. Uz šator je sigurno bilo više od 1.000 ljudi koji su ipak mogli sve vidjeti i doživjeti, ali s nogu. Lijepe pjesme vrsnog majstora Tonija, „Baranja“ i „Slavonija“ frankfurtskih folklorista i hrvatske pjesme mlađih Nijemaca iz Eltvillea unosile su radost i vedrinu u dušu nedačama iseljeništva bijenog hrvatskog čovjeka.

„Pismo ostavljene majke“ koje je uverljivo recitirala mlada Imočanka iz misije Koblenz bilo je zbilja potresno. Puno je očiju prosuzilo kad je devojka s ostavljenom majkom pozivala: „Ova slova što vam pišem puna su drhtaja, još punija neizmjernih majčinskih vapaja. Ostavite sve poslove u svitu tuđemu, vratite se, dico moja, ognjištu svojem“. Kroz program je vodio p. I. Vugdelija, urednik „Žive zajednice“. Sve je proteklo dostojanstveno i mirno. Svi su bili zadovoljni.

H.

HAMBURG

Posebno znakovito vjenčanje

Mirjana Djedović i Peter Tahlinski neposredno prije vjenčanja

Svadbeni pir je uvijek velik događaj u srcima mlađih. Velik je to događaj bio i za MIRIJANU DJEDOVIĆ iz Otoka kraj Vinkovaca kad se sa svojim zaručnikom gospodinom PETER TAHLINSKI iz Danziga, Poljska, ovih dana našla pred oltarom u crkvi sv. Ivana u Hamburgu.

Ceremoniju je predvodio mjesni župnik, a uz njega su bila još dva svećenika: jedan iz Poljske i jedan iz Hrvatske.

Roditelji, braća i sestre, sva rodbina, a pogotovo mладenci bili su prezadovoljni i veoma ganuti tom velikom pažnjom Crkve. Svi su govorili: „Ne događa se često da mладenci imaju tri svećenika za vjenčanje“. No, tome se nije čuditi, jer Mirjana je dvanaesto dijete svojih roditelja, a gospodin Peter sedmo.

HILDESHEIM**Hodočasnički grad Hrvata iz sjeverne Njemačke**

Druge hrvatsko hodočašće u Hildesheim slavlje nove kršćanskim i domovinskim obilježjem. Očitovalo je i potvrdilo zajedništvo Hrvata katolika rasutih po sjevernoj Njemačkoj. Novim žarom rasplamsana je ljubav prema Bogu i braći, obogaćena je vjera i učvršćena nada.

Na zadnji dan mjeseca svibnja, na Dušovski ponедјелjak, kad Crkva u Domovini slavi blagdan Marije Majke Crkve, biskupijski grad Hildesheim bio je hodočasnički grad Hrvata iz cijele sjeverne Njemačke. Odabran je kao hodočasničko mjesto jer se nalazi u blizini naših velikih misija: Hannovera, Braunschweiga, Göttingena, Neumünstera, Hamburga, Bremena, Kiela. To je najjači katolički centar u dijaspori sjeverne Njemačke sa divnom katedralom iz IX stoljeća, posvećenoj Uznesenju bl. djevice Marije. Katedrala je u toku povijesti pretrpjela dva velika požara, a na samom kraju II svjetskog rata bila je gotovo do temelja srušena. Danas je novo obnovljena i veličanstvena. Biva porukom da su vjera i ljubav jače od mržnje i zla.

Već u devet sati započeše se okupljati hodočasnici. Veliki dio pristupao je odmah sakramentu pokore. Tako je Crkva na samom početku ovog hodočašća objavila svoje poslanje koje ima među iseljenim narodom. Ona čovjeka preporuča, oslobađa, oplemenjuje i čuva.

Nakon sakramentalnog pomirenja punila se sve više katedrala. Pod jedan svod Crkva je okupila, sabrala, ujedinila hrvatski vjernički narod iz raznih strana domovine, sada rasut po njemačkom tlu. Tu se pokazalo daje Crkva obitelj, obitelj Božja u kojoj nitko nije stranac.

S pjesmom „Čuj nas Majko“ dočekani su svećenici, voditelji misija, koji su u svečanom ulazu prilazili oltaru kao pratnja predstavnika domovinske Crkve dr. Marka Perića, biskupa Kotora. Bičaše to veliki blagoslov za sve nas što je naše hodočašće mogao uzveličati jedan biskup iz Domovine. U njemu smo gledali uprisutnjenu domaću Crkvu Hrvata.

Na stepeništu oltara organizator ovog hodočašća vlč. Ante Kutleša, pozdravlja gospodina biskupa, vlč. Bernarda Dukića, Msgr. Heinricha Hollemanna, predstavnika biskupije Hildesheim za

strance, braću svećenike i vjerni narod. Nakon ovog pozdrava prilazi biskupu dječak Željko Soldo u šestinskoj narodnoj nošnji i prenosi mu pozdrav vjernog naroda.

I započelo je misno slavlje u čast Marije Majke Crkve.

Gospodin biskup je progovorio za vrijeme Mise. Oduševljenim govorom prenio je svima pozdrav domovine, dozvao u sjećanje spomen na rodni dom, na djetinjstvo i krštenje kojim smo ušli u zajedništvo Crkve. Zaželio je da ovo slavlje bude trenutak u kojem će se odmjeriti naš pristanak uz Krista, da svi potvrdimo izbor i obećanja dana na svetom krštenju. Stoga je u okviru ovog slavlja bilo i podjeljivanje sakramenta potvrde. U tu tajnu Duha uvela je prvu zajednicu vjere Marija. Ona je bila Duhom sva ispunjena. Stoga se i mi okupismo oko nje, majke Crkve.

Nakon biskupove propovijedi stali su pred mikrofon mladi u narodnim nošnjama i predmolili molitvu vjernih.

Pjesmu u misnom slavlju predvodio je pjevački zbor iz Hannovera pod vodstvom s. Anastazije Fiškuš. Dajući slavu Bogu i nebeskoj Majci na kraju Mise odjeknula je hildesheimskom katedralom pjesma majci Domovini „Lijepa naša“.

Očitovalo se da je zajednica vjere hrvatskog naroda povezana te da ta svijest nije zamrla među nama koji danas živimo izvan granica domovine.

S neizbrisivim dojmovima iz misnog slavlja iz 14.30 sati rastegla se duga kolona osobnih kola i autobusa prema hotelu Bergholzchen, nazvanim „oazom u zelenilu“. U velikoj sali ponuđeno je preko 600 ručaka, a mnogi posjedaše naokolo po travi i prostireše obiteljski stol.

Oko 15 sati pojавio se na pozornici vlč. Ante Kutleša, obučen u narodnu nošnju i otvorio zabavni program.

Prvi nastupiše maleni iz misije Hannover, obučeni u šestinske narodne nošnje. Njihovo pjevanje nagrađeno je pljeskom. Ante Karačić, rodom iz Hercegovine, sada u misiji Göttingen, izvlačio je iz gusala dragu pjesmu starih uspomena, šaljivih dosjetki, vežući rodnu grudu s kruhom pečalbe. Uzvici: „Još, još“ – bili su mu najljepša nagrada. Na pozornici se pojaviše i p. Bernard Dukić te mons. kanonik dr. Georg

Ante Karačić, guslar

Aschemann, predstavnik biskupa na našem slavlju. Folklorna grupa „TIN“ iz Hannovera, u prekrasnim narodnim nošnjama, nastupila je čak četiri puta. Ona je postavila sebi za cilj njegovati i u nove generacije prenositi blago izvornog stvaralaštva hrvatskog sela izraženo kroz folklorni ples i nošnje. U koreografiji gosp. Franje Vidovića izniješa na vidjelo ti mladići i djevojke našu prošlost utkanu u svaku nit vezova, ciku razigranog vina; otplesaše splet Slavonija, Posavina, Bećarac i muško bunjevačko kolo. Program je dopunio i profesionalni magioničar Jan Forster, Nijemac iz Göttingena.

Akad je završio i službeni program jedni su iskoristili posljedne trenutke da potraže svoje iz sela, da nakon poduljeg vremena prepusteni samima sebi čuju novosti iz rodnog zavičaja. Razlegla se hrvatska popijevka pred hotelom, čula se „Ganga“ i „Rera“, dok se u velikoj sali nastavila plesna zabava.

Rastajali smo se bogatiji. Cijeli život je hodočašće, naporno putovanje prema cilju, prema vječnosti, u Očev dom. Kroz sakramentalno zajedništvo s Kristom i bratsko zajedništvo naše ovogodišnje hodočašće naša je spasiteljska stvarnost koja nas usrećuje.

Rastasmo se s pozdravom: doviđenja u hodočasničkim mjestima Domovine u ljetu, a do godine na III hrvatskom hodočašću u Hildesheimu.

Ljudevit Josip Jeđud OP

Sjeverna Westfalija u Nevigesu

Kršćani su hodočasnici na putu prema vječnoj domovini. U tom hodu ima i umora. Umoru je potreban odmor, okrepa, osvježenje. Kršćani ih nalaze u crkvama, svetištima širom svijeta. Hrvatski katolici u svom hodu prema vječnoj domovini na poseban način traže odmor, okrepu i osvježenje u Gospinim svetištima. I u domovini i izvan domovine traže pomoć kod nebeske Majke i njezina Sina Isusa, da izdrže na započetom putu prema Ocu nebeskom.

U tom zajedničkom hodu podržavani su i od svojih svećenika. Na proljetnom sastanku hrvatskih misionara u Olpe 1973. god., dogovoriše se svećenici s Naddušobižnikom iz Frankfurta, da se svakog Duhovskog ponedjeljka organizira zajedničko hodočašće hrvatskih katolika s područja nadbiskupije Köln, te biskupija Aachen, Essen i Münster u marijansko svetište Neviges. I tako Neviges postade za cijelu Sjevernu Westfaliju srce i izvor novih snaga, obnove života, novog duha, marijanskog duha, duha Kristova.

U to se uvjerismo i ove godine na duhovski ponedjeljak 31. svibnja. Preko 4.000 hrvatskih katolika iz navedenih biskupija dođoše autobusima i osob-

nim automobilima u Gospino svetište u Neviges. Prije svete Mise svi su imali prigodu za ispovijed. Svećenici su im bili na raspolaganju.

U 12.30 sati započela je svečana služba Božja koju je predvodio zagrebački biskup Mijo Škovrc uz još 20 koncelebrata. Biskupa su na početku pozdravile dvije djevojke i voditelj svetišta o. Ivon Menđušić.

Biskup je u svojoj propovijedi govorio o srcu Majke Marije koja ljubi svoju djecu i istakao posebnu ljubav Majke Marije prema nama Hrvatima koji smo joj na poseban način pobožni i zahvalni, što se pokazuje i u gradnji velikih svetišta u domovini a očituje i kroz ova naša hodočašća, da joj se sve više približimo i po njoj jednoga dana prislijemo k željenom cilju - u zagrljaj Presvetog Trojstva.

Mladi iz Mülheima, Duisburga i Neussa u ime svih prisutnih izmoliše molitvene zazive na koje je odgovarao vjerni narod Božji.

Kod Mise je pjevao sav narod Božji i to vrlo skladno i pobožno. Tome su pridonio i tiskani leci s pjesmama a i stručno sviranje za orguljama umjetnika Željka Sojičića. Gospođa Kristina Cer-

nić također je obogatila ovu službu Božju svojim solističkim nastupom otpjevavši „Ave Maria!“

Okrijepljeni kruhom Života i nakon blagoslovnih riječi biskupa Škvorca, svi prisutni, i u crkvi i izvan crkve, uz pomoć zvučnika otpjevaju Lijepu našu! Pošlo se u miru i Božjoj radosti.

Radost u srcima, veselje i raspjevanost na svakom koraku. Posjedali ljudi po travi, ima ih ispred restorana, u restaurima. I tijelo treba okrijepiti. Ujednom restoranu su svi svećenici i biskup Mijo Škvorc sa svećeničkim pomoćnicima. Za njih je ručak pripremio o. Ivon Menđušić - župnik misije Mettman i voditelj svetišta u Nevigesu, franjevac.

U restoranima se mnogo ne zadržava. Svi žele na sunce, u prirodu, na čist zrak.

Kršni momci bacaju kamena s ramena. Jedni se natječu u skoku u dalj. Cipele se skidaju s nogu da bi se bolje skočilo. Vijore se zastave pojedinih misija. Narodne nošnje privlače oko znatiželjnika. Razvilo se kolo na livadi. Piju se sokovi, ližu sladoledi. „Kirmes“ radi punom parom za djecu i mlađe. Kupuju se kasete, knjige, devocionalije. U hladovini neki i spavaju...

Kroz to vrijeme jedan dio naroda ispunja crkvene klupe i prisustvuje recitalu mladih studenata iz Bochuma. Recital pod naslovom: Marija-obećana Majka (Akrap-Nardelli) započeo je u 16 sati i trajao 20 minuta. Mužičke dionice otpjevajuće solisti gđa Kristina Černić i gosp. Ambroz Kukuljević.

U 16.50 sati uputila se duga kolona naroda Božjega za biskupom Mijom Škvorcem da zajednički obavi Križni put. Uspinjanje kroz sjenovitu šumicu, razmatranje muke Isusove, pjevanje Gospina plača i na kraju biskupov blagoslov ponesoše vjernici u svojim srcima. Vjerujemo da je svatko od njih našao u Nevigesu: odmor, okrepu i osvježenje za daljnji hod prema vječnoj domovini.

Jozo Župić

Veliko mnoštvo hrvatskih vjernika ispunja na hodočasničke dana sva njemačka marijina svetišta

Statistički podaci naših misija za 1981. godinu

U svim Hrvatskim katoličkim misijama u S. R. Njemačkoj, a ima ih 81, bilo je prošle godine kršteno 2.216 djece. Među njima ih je 37 starijih od 7 godina. Najviše ih je kršteno u Frankfurtu -

178, u Stuttgartu 174, u Münchenu 130 i u Berlinu 101. Crkveno se vjenčalo 235 parova: u Stuttgartu 21, u Frankfurtu 18 i u Münchenu 15. Prvu sv. pričest primilo je 1.459 mladih. Najviše u Frankfurtu - 137, u Münchenu 80 i u Berlinu također 80. Sveti sakramenat potvrde podijeljen je, uglavnom su to učinili domovinski biskupi, 1.013-ci kandidata.

Najviše krizmanika bilo je u Berlinu - 112, u Stuttgartu 83, u Münchenu 80, u Pforzheimu 77 i u Wuppertalu 68. Količko je naših ljudi koji žive i rade u Njemačkoj primilo sakramente krštenja, vjenčanja, prve pričesti i krizme u njemačkim župama ili u domovini, ne znamo. Sigurno je da njihov broj nije manji.

„Stopama sv. Franje“

Hodočašće u Rim, Asiz i Padovu

Povodom 800. obljetnice rođenja sv. Franje uputila su se 18. svibnja o.g. 34 hodočasnika iz misija Moers, Bielefeld (Paderborn) i Rotterdam na hodočašće u Rim, Asiz i Padovu. Organizaciju je vodila misija Moers.

Putovanje do pred Milano bilo je vrlo ugodno - atmosfera u autobusu prava hodočasnička. Pred Milanom, u mrkloj noći, stade odjednom autobus nasred autoceste: kvar na kvačilu. Vuča do radionice i popravak traju 16 sati. Možemo dalje tek u 8 sati navečer, a u 5 sati poslije podne imamo audijenciju kod Pape! Ne znajući da nismo prisutni Papa nas pozdravlja riječima: „Dragi moji Hrvati iz Njemačke! Srdačno Vas pozdravljam i dajem svoj apostolski blagoslov vama ovdje prisutnima i vašim obiteljima. Želim da uvijek ostanete vjerni Crkvi i Mariji!“ Za utjehu nam je uredništvo Hrvatske sekcije radio Vatikana poklonilo kazetu s Papinim pozdravom. Nakon svega nekoliko sati odmora počinje program na Spasovo: sv. Misa u kapelici Instituta sv. Stjepana, posjet hrvatskoj nacionalnoj crkvi sv. Jeronima koju sagradili Siksto V., do sada jedini Papa Hrvat. Divimo se renesansi, ali nam je posebno toplo pri srcu dok promatramo Dulčicev slike „Hrvatski sveci i blaženici“, Meštrovićev „Pietà“ i Kljakovićeve mozaike u zavodu sv. Jeronima. Ove doživljaje produbljuju duhovita tumačenja dr. Ratka Perića, rektora zavoda sv. Jeronima. Poslije ručka posjećujemo crkve Santa Maria Maggiore, rimsku katedralu sv. Ivana Lateranskog, Konstantinovu krstionicu, Kolosej i crkvu sv. Petra u okovima. Dojmovi su duboki: sve je velebno i krasno.

Umorni od puta i razgledanja uvečer brzo padamo u krevet. U petak ujutro slavimo sv. Misu u Domitilinim katakombama: naša se pjesma ori polupodzemnom crkvom. Ovdje na grobovima mučenika molimo Boga da nam učvrsti vjeru, da nam utvrdi nadu da ćemo se jednog dana ipak vratiti u domovinu i da nam usavrši ljubav i prema neprijateljima „Gastarbeiter“-a koji nam zagorčavaju život. Slijedi posjet trgu i bazilici sv. Petra - s groba mučenika na grob mučenika, apostolskog Prvaka. Razgledamo baziliku i stišćemo se u

Hodočasnici su se načas zaustavili pred katakombama sv. Domitila

grupi kao da se bojimo da će nas preplaviti bujica dojmova. Ispred groba sv. Petra sabiremo se u molitvi. Divimo se Božjem djelu: počeo je s dvanaestoricom jednostavnih Galilejaca i umnožio svoj narod da mu nema broja kao ni zvijezdama na nebu niti zrncima pijeska na morskom žalu. I taj narod još uvijek raste, u njemu život i dalje buja.

U crkvi Ara coeli na brežuljku Kapitolu stojimo pred nadgrobnom pločom Katarine Kosače, posljednje kraljice Bosne. Ploča neugledna, već željna restauratorske ruke. Čovjek bi rekao da je tragična sudsudina pogodila kraljicu: izgubi ona muža, djecu, kraljevstvo... Ali je ona prožeta vjerom da bez Božjeg odborenja ne pada ni vlas s glave. Zato ona čini za svoj narod sve što može. Ne može ga, doduše, osloboediti od Turaka (ne može čak ni svoju djecu izbaviti iz njihovih ruku!), ali nastoji ublažiti neverje izbjeglica darivajući im gostinjac sv. Jeronima i stalnu skrb za njih. Ona ne zaboravlja svoj narod, niti on nju.

Brežuljak Kapitol i starorimski trg! Tu je kroz tisuću godina bilo središte svijeta. Odavde se upravljalo kulturnim svijetom, odavde su se odmjeravali svi putovi. A sada - hrpa ruševina. U doslovnom smislu riječi. „Tako prolazi slava svijeta“. „Tko se mača lača, od mača će i poginuti“. Mačem je Rimsko carstvo stvoreno - mač ga je i srušio. Na duhovnom humusu Carstva izrasla je nova šuma čije su mladice tristotine godina uporno, ali uzalud trijebljene.

Ako je sjeme dobro...

U subotu polazimo za Asiz. Usput razmišljamo o evanđeoskim krepostima poniznosti, čistoće, ljubavi i predanja u Božju volju koje su Franju toliko prožele. Na njegovu grobu se molimo da Duh Evanđelja zahvat i svakoga od nas, da svatko od sebe počne obnovu Crkve. U porcijunkulskoj crkvi slavimo sv. Misu. Ovim tlim je Franjo hodio, ovdje je odjednom razumio volju Božju. A što tražiš od nas, Bože...?

Put za Padovu. Ovdje je grob zaštitnika misije Moers blaženog Leopolda Mandića. Kapucini nas lijepo i srdačno primaju. Molimo se na grobu ovog nama bliskog blaženika: svakog nešto tišti, ponetko zahvaljuje. On razumije što znači biti tuđin. On je sav život proveo među braćom kapucinima, ali u tuđoj zemlji. Htjedosmo zapjevati i sv. Anti. Usput uvježbasmo pjesmu njemu u čast. Otpjevali smo je pred vratima bazilike. Vrata ostaše neumoljivo zatvorena.

Slijedeća postaja je katedrala u Kölnu. Mnogi je još nisu vidjeli. Velebna gotika kao da nosi čovjeka uvis.

Na ovom hodočašću vidjesmo i doživjesmo mnogo. Vidjesmo kako kršćanstvo prožima i obogaćuje svako vrijeme. Vidjesmo da kršćanstvo nije samo Rim i Papa. Doživjesmo da u Crkvi ima mješta za svakoga, za svaku kulturu i za svaki jezik. Dosadašnja pokoljenja ostavise svoj trag. Sada je red na nama. B.T.

U Fellbachu kraj Stuttgarta:

Duhovno saborovanje Franje i Hrvata

Već više mjeseci ostvaruje se dogovor djelatnika hrvatskih misija koje vode franjevci, da se diljem Njemačke održe područne proslave Franjinog i franjevačkog jubileja.

Misije s područja biskupije Rottenburg-Stuttgart organizirale su Franjin dan na blagdan Uzašača, 20. svibnja. Tog je dana industrijski Fellbach, sa samo 3 katolika 1921. a danas sa 14.000, brojio i oko 2.000 hrvatskih vjernika.

Pozornica vjerskog života

Na pozornici, oko oltara proslavljenog Krista, lika asiškog Patrijarhe i domovinskog biskupa Škvorca krug ljubavi i boja tvorili su franjevci u smeđim haljama i mladi u životpisnim nošnjama. Predstavnik biskupije, kanonik Adam, na njemačkom je pročitao prvo misno čitanje, umjesto uobičajenog psalma zaorila se Pjesma stvorova Božjeg pjesnika, a Evanđelje je navijestio naddušobižnik Dukić.

„Svjetu loma s priodom, čovjekom i Bogom... svjetu kriku, molite i uzduha“, Biskup je proglašio jednostavnu poruku Siromaška neophodnog našem vremenu i čovjeku, koji treba Sveca kao ustuk nepovjerenju, „da bi u svemu, u svima i sa svima našao Boga.“

Nakon što su mladi prinijeli prikazne darove, dvojica su sinova sv. Franje koralno otpjevala Vjerničku molitvu za sve potrebe Božjeg i hrvatskog naroda.

Nakon svečanog, trostrukog blagoslova, zaorila je „Lijepa naša“, taj jedinstveni, hrvatski prilog hvalospjevima kojima svekoliki Novi Izrael na svim darovima Bogu zahvaljuje.

Popodnevni „maraton“

Nakon bratskih agapa - objeda, u prekrasnoj dvorani Schwabenlandhalle, gdje se izjutra slavio Krist i njegovom slavom zagrljeni Franjo, kroz tri i pol sata neprestano su se izmjenjivale folklorne i recitatorske grupe, zborovi i orkestri malih, mlađih i odraslih vjernika iz Stuttgarta, Esslingena, Ludwigsburga i Sindelfilgena. Dok su oni nastupali, još su u umu odjekivali pozdravi domaćina slavlja o. Žmire, naddušobižnika Dukića, njemačkog regionalnog dekana, pohvale franjevcima za rast vjere

Hrvata kao najstarijeg kršćanskog naroda među Slavenima, koje je na hrvatskom izrekao sve popularniji prelat Adam, te sažeti prikaz franjevačkog drugovanja s hrvatskim narodom, koji je osobljno izrekao urednik „Žive zajednice“ o. Ignacije Vugdelija.

Među osobito zapaženim točkama sva-kako treba spomenuti dječju ritmičku ilustraciju „Lijepa naše“ i dječju izvedbu Pjesme stvorova, protkane stihovima hrvatskih pjesnika, ali malo preduge u toj prilici. Cijeli, pak, program bio je protkan nastupima Tonija Kljakovića i njegovog sastava.

Dok je trajao ovaj gotovo mamutski program, dio nazočnika je u predvorju spontano stvorio pravo proštenjarsko raspoloženje. Jelo se na mramornim stubišnim ogradama, opkolilo bar, jednim uhom slušalo zvuke iz dvorane, a drugim razgovor i šale s prijateljima.

Kad zapjevaju fratri...

Odjednom su svi nagrnuli u dvoranu koja kao da se zapalila od plama srca,

prolomila od urnebesnog klicanja, slila u jedan glas i misao kada su zapjevali nasljednici Božjeg trubadura Franje. Zaorile su se drevne „trubadurske“ pjesme, pjesme naše najveće ljubavi, pjesme ljubavi franjevaca prema rodu iz kojeg su nikli i kojem su služiti poslani. I Biskup se predružio „klapi“ u smeđim haljama koju je, zaogrnut trobojnicom, kao oličenje duha i životnog daha narodnoga, predvodio časni i kršni starina fra Čiro.

Bio je to vrhunac na koji je Biskup pro-suo pregršt vatreñih, pobudnih riječi, riječi zlata vrijednih za sve koji su dje-tinje radosno i muževno odlučno iska-zivali svoju ljubav prema domovini, Crkvi i njezinim pastirima, a kanonik Adam sve to potvrdio s pregrštom novih pohvala pastirima i puku Hrvata.

Kad je službeni program završen, mnogi su se nastavili veseliti, a vjerujemo da je i ovo slavlje samo nastavak jačanja franjevaca za sadašnjost i budućnost s narodom i Crkvom Hrvata. T.S.

Gdje god se o sv. Franji govori, tu se nađu i njegove sestre

Solidarnost zajednice

Solidarnost pomoći kod naših vjernika usvaja se kao jedno od bitnih kršćanskih načela koje ne ovisi samo o pojedinim aktualnim događajima ili kampanjama. Tako bi se barem moglo zaključiti na temelju doprinosa koji putem „Žive zajednice“ pristigu na „KROATISCHES KIRCHENSPENDENKONTO“, br. 888 388 kod Stadtsparkasse Frankfurt am Main (Blz 500 50102).

Hrv. Misija Lüdenscheid	1620,- DM
Ulm (N. Požir)	50,- DM
Ulm (J. Pokrivka)	100,- DM
Ulm (A. Tustuć)	50,- DM
Time je ukupan iznos narastao na	52 726,07 DM

što su ih hrvatski katolici u Njemačkoj sabrali za Poljsku.

BIRNAU „Kraljica Hrvata“ pohodila narod svoj

Mnogi se uspješni podhvati razvijaju bez bučne propagande, bez brojnih i čestih novinskih reportaža. Tako je bilo i sa susretima hrvatskih romara oko Majke u Birnau, na njemačkom žalu Bodenskog jezera, gdje je 23. svibnja održano jubilarno, 10. hodočašće vjernih Hrvata ne samo iz južne Njemačke i Švicarske, nego se na preko 4.000 automobila i autobusa vidjelo i registracijā drugih zapadnoeuropejskih zemalja.

Šator Novog Izraela

Izvjestitelju je najdraže kada može samo bilježiti događanje, bez naknadnih dodataka. Tako je bilo na ovom najbrojnijem hodočašću naših „gastarbajtera“ u Njemačkoj, koje je ove godine okupilo oko 6.000 vjerne Marijine djece.

Domaćin slavlja, o. Drago Tolj, voditelj singenske misije, u uvodnom je pozdravu naglasio da je šator, pod kojim se odvijalo slavlje, poput onog starozavjetnog. Romarski šator je znak naše privremenoosti u tuđini, poziv na povratak u domovinu, jer smo „uvijek vjerni Bogu, Gospu, Crkvi i - Domivini“, kako je kazivalo geslo ponad oltara, zajedno s našom zastavom i križem. Na početku, 1972., pod vodstvom bivšeg domaćina o. Ante Perkovića, prvi su se hodočasnici okupljali u 230 godina staroj Gospinoj bazilici uz samostan, koja je, eto, postala premalena za sve brojnije Hrvate hodočasnike.

Čuvar svetišta, prior samostana, na njemačkom je ponajprije pozdravio tisuć godina stare simbole kršćanstva Hrvata: Pralik križa Višeslavove krstionice i Pralik Gospe Hrvatskog Zavjeta, a zatim predvoditelja slavlja, biskupa Jablanovića, petnaestak misionara s nadušobrižnikom Dukićem i sve vjernike s našim starim i svetim pozdravom: „Bog i Hrvati“, koji sadrži obilje duboke vjerske poruke o suživotu i savezu Boga s Novim Izraelem među Hrvatima.

Glas i pljesak „šutljive“ večine

Biskup Jablanović je po treći put u Birnau, što je s radošću naglasio u propovijedi. A cijela njegova propovijed bila je izraz onoga što narod misli: da po ovakvim okupljanjima oko Gospe diljem tuđine svjedoči svoju 13 stoljeća staru vjeru, da u Praliku „Kraljice Hrvata“ prepoznaće sve naše domovinske Gospo, koje ga u hladnoj tuđini griju poput sunca, upravo kao i diljem domovine. Narod je u bodenskom žalu prepoznao komadić žala rodnog mora, u jezerskim valima vidi vale jadranskog mora, u raslinju oko ovog njemačkog prošteništa poglavito vidi Maslinskog goru poniženja svoga Otkupitelja i goru uzdignuća u Očevu slavu, koja je namijenjena i narodu otkupljenika. Sve je to narod čuo, domislio, osmislio i nebrojeno puta biskupove riječi potvrđio pljeskom, a najviše kada je mons. Jablanović prenio pozdrave prvog biskupa Hrvata, metropolite Kuharića.

Biskup je naglasio da su ovakva saborovanja provjera naše vjere koju bez kompleksa možemo svjedočiti i pred velikim narodima kršćanstva. A narod to zna i okuplja se oko „njemačke“ Gospo, „jer sve je domovina i sve je tuđina“ za one kojima je vječna domovina u nebu. Narod s ponosom dolazi tamo gdje su zajedničkoj Majci dolazili, kao pokliscari, kasnije pape Pio XII i Ivan XXIII. Narod od srca pjeva svoje marijanske pjesme, tamo gdje je s nedalekog jezerskog otoka, iz benediktinskog samostana starog gotovo 12 stoljeća, odjeknula iz grla jednog bogalja a duhovnog diva „Alma Redemptoris“, hvalospjev, koji je naša banica, književnica i mučenica Katarina Zrinska znakovito prevela: „Zdravo Kraljice Hrvatske“.

Domovina smo mi

Misno je slavlje završilo pjevanjem hrvatske himne, na koju je sâm biskup pozvao, i opet izrazivši misao naroda: domovina nisu polja, nisu rijeke, nego - domovina smo mi, gdje god bili. Biskup je otvorio i poslijepodnevni program rekavši da se bez stida možemo predstaviti svijetu svojom drevnom nacionalnom kulturom, starijom od baština drugih naroda. Dok su nastupala „Naša zvana“, T. Kljaković, folklorna grupa „Fala“ i djeca iz misije - domaćina, narod je neprestano pokazivao kako je divno kada se slavi i moli nadu i veseli oko Majke te s blagoslovom pastira iz domovine nastavlja život u ovom suvremenom Misiri.

T.S.

Ludwigsburški pravopričešnici sa svojim misionarom p. I. Doturom

LUDWIGSBURG

Nekada je lijepo i suze vidjeti

Na blagdan Duhova 30. 5. ove godine u Ludwigsburgu je bilo veselo i lijepo. Preko 900 vjernika okupljenih kod sv. Mise htjelo je podijeliti svoju radost s 35 ovogodišnjih pravopričešnika. Roditelji, bliža i daljnja rodbina te svi ostali vjernici pomno su pratili dječje recitacije te zborno pjevanje dječjeg zbara, posebno uvježbanog za tu prigodu.

Iako su toga dana „plivali u izobilju“, pravopričešnici nisu zaboravili ni one najpotrebnije. Kao svoj dar za prikazanje njih 35 donesoše na oltar 850 DM za napuštenu Caritasovu djecu u Zagrebu te još 50 DM za oca A. Gabrića i 50 DM za gradnju crkve sv. Petra u Splitu. Ukupno 950 DM. Uz razdragana lica roditelja i svih prisutnih, zaiskrila se u tom momentu i pokoja suza radosnica. Kako je nekada lijepo i suze vidjeti!

P. Ivan D.

Socijalni savjetnik...

Godišnji odmor - odmor ili umor?

Mnogi stručnjaci tvrde da je tjedni i godišnji odmor prekratko vrijeme za pravi odmor i oporavak organizma od svakidašnjeg truda, umora i briga. Nije onda čudo da naši „privremeni“ radnici u najboljoj dobi počesto izgledaju kao oronuli starci, da ih razaraju mnoge i premnoge bolesti. Naime, dobro je znano da naši ljudi rade i petkom i svetkom. Na žalost, i godišnje odmore često provode u teškom radu od zore do mraka. O uzrocima takvog načina rada i korištenja odmora ne treba trošiti riječi. Svi ih dobro znamo. Ali...

Kolikogod trebamo obaviti poslove doma tijekom godišnjih odmora, toliko smo dužni, zbog sebe i zbog obitelji, čuvati svoje zdravlje, štediti svoje tjelesne snage, da bi što duže izdržali u ovim nesmiljenim uvjetima života.

Bilo bi uzalud savjetovati da cijeli godišnji odmor naši ljudi provedu doista se odmarajući, oporavljajući i stičući nove snage za svakodnevni teški rad. Ipak, možemo uskladiti neophodne poslove i trenutke pravog odmora.

Ono vremena što provodimo u dokolici po gostonicama u rodnom mjestu, posvetimo sunčanju i, ako je ikako moguće, kupanju, koje od svih oblika rekreativne najlagotvornije djeluje na naš organizam. Šetnje po prirodi su također korisne i svakako bolje od pustih sati provedenih uz karte i žestoka pića, koja nisu preporučljiva, napose u ove vruće dane.

Kada već imamo priliku koristiti godišnji odmor, kada se već možemo oslobiti mnogih briga, posvetimo više vremena i pažnje svojim obiteljima, svojim milima i dragima u rodnom domu. Godišnji je odmor prilika da nadoknadišmo sve ono što smo propustili ili nismo mogli učiniti tijekom radne godine. Međusobna ljubav i zajedništvo svih članova obitelji počiva na malim, svakodnevnim pažnjama. „Sitnice“ jačaju ljubav i povezanost.

Stoga, za vrijeme odmora u domovini, nastojmo redovito zajednički objedo-

vati, zajednički šetati, zajednički razmišljati o svim „velikim“ i „malim“ sadržajima našega života, o svemu što nas brine i veseli, o svemu što nas pritišće i čemu se nadamo.

Našoj djeci omogućimo što bolje upoznavanje rodnog kraja i cijele domovine. Uznastojmo da steknu što više prijatelja medju vršnjacima u domovini. Osobito se skrbimo da se stalno vježbaju u poznavanju hrvatskog jezika.

Ne zaboravimo ni Boga. Nedjeljni euharistijski sastanak u crkvi neće poremetiti nijedan plan, nijedan provod, nego će nas, dapače, duhovno pripraviti, raspoložiti za još srdaćnije veselje i radost koja nas obuzima u trenucima susretanja i zajedništva sa starim prijateljima, sumještanima i znancima.

Dao Bog da svaka naša obitelj bude „Crkva u malom“ pri svakom objedu, svakoj zori i sumraku, sa svom djecom i starcima, čuvarima rodnog doma. Tako ćemo tijelom i duhom jači, odmoreniji i zdraviji moći nastaviti živjeti nove, buduće dane naše „privremnosti“ po tuđem svijetu.

Dio naših radnika neće kostiti godišnji odmor u ljetnim mjesecima. Svaki, a osobito tjelesni (fizički) rad je još teži u doba vrućinâ. Sav svoj znoj i povećani trud ovi radnici žrtvuju za osobnu i obiteljsku dobrobit. Svi jest zbog koga se toliko trude neka im olakša svekolike napore. Ipak bi bilo poželjno da i oni, koji ostaju na svojim radnim mjestima, što više vremena odvoje za odmor i blagodati ljeta.

Bilo bi preporučljivo da subotom i nedjeljom te uopće prekovremeno ne rade, nego to vrijeme iskoriste za odmor, sunčanje i kupanje. Ni ovdašnja javna kupališta nisu na odmet, kada nam nije moguće kupati se u našem moru i našim rijekama.

Ljeto je pred nama. Neka nam ne prođe uzalud. Dao Bog da svi budemo i tijelom i duhom jači kada se opet susretimo u našim misijama nakon godišnjih odmora.

bš

Kako se upropasti dijete?

Od najranijeg djetinjstva dajte svom djetetu sve što ono želi. Tako će barem odrasti u uvjerenju da svijet postoji za to da bi ga mazio!

Kad nauči kakvu psovku i kaže vam je, nasmijte joj se od srca. Tako će barem vaše dijete povjerovati da je postalo više nego zabavno, možda će povjerovati da će na ovakav način postati - ličnost!

Nemojte mu nikada govoriti o moralu i o dužnostima prema društvu. Tako će barem steći uvjerenje da moralne zasade mora izmislići sam. Kakve, znamo...

Pospremajte za njim i uređujte odjeću koju je razbacalo po stanu. Činite sve vi i ne dopustite da vaše dijete osjeti da ima i malo dužnosti ili obaveza u vašoj zajednici. To će mu koristiti u budućnosti!

Svađajte se u njegovoj prisutnosti što ćešće. Tako se barem neće zaprepastiti kad se - obitelj raspadne!

Dajte mu novac kad ga traži, dopustite mu da novac troši kako hoće. Uopće dajte mu što više slobode, ne dopustite nikad da sam zaradi svoj džeparac! To će u velikoj mjeri utjecati na formiranje njegove ličnosti, jer čemu bi se jedno dijete mučilo onako kako ste se mučili vi? Vremena su se promijenila, zar ne?

Ispunite mu svaku želju kad se radi o je-lu ili piću! Nemojte mu zapovijedati da nešto čini ili ne čini. To bi moglo u njemu stvoriti neugodne komplekse, a psihanalitičari stoje mnogo novaca, zar ne?

Uvijek budite na njegovoj strani kad ga netko napadne. Naročito mu držite stranu u odnosu na njegove učitelje i nastavnike. Ta oni su poznati kao gnjavitori, koji mrze vaše milo dijete! A vaše je dijete tako dobro i pametno!

Kad upadne u kakvu ozbiljniju nepriliku, recite mu da ste zapravo vi krivi jer niste bili u stanju da ga vodite pravim putem. To će mu pomoći da se odmah utješi!

Ako sve to činite upravo na ovakav način, možete mirno načiniti bilancu vaše roditeljske aktivnosti, koja će biti, na vaše zadovoljstvo - negativna. Moći ćete mirno reći da ste učinili sve da biste - upropastili svoje dijete!

Knjige - knjige - knjige...

Nova hrvatska crkvena pučka pjesmarica „Slavimo Boga”

U Frankfurtu na Majni upravo je izšla zadržljivo lijepe opremljene nova crkvena pučka pjesmarica pod naslovom „Slavimo Boga”. Izdao ju je Hrvatski naddušobičnički ured u Frankfurtu za potrebe hrvatskih vjernika u inozemstvu. Pjesmarica je džepnog formata, veličine 150 x 105 mm. Iako ima gotovo 800 stranica, debljina hrbata pjesmarice iznosi jedva dva centimetra, jer je tiskana na najljepšem tiskovnom papiru, tzv. biblijskom. Na njemu se obično tiskaju biblije, časoslovi i slične vrijedne knjige. Već letimičan pogled na pjesmaricu daje znati da se radi o zbilja vrijednom izdanju i savjesno obavljenom poslu.

Predgovor pjesmarici napisao je sam zagrebački nadbiskup-metropolita dr. Franjo Kuharić, a uvod naddušobičnik o. Bernardo Dukić koji se pojavljuje ujedno i kao priredivač zajedno s dr. Šimunom Šipićem, o. Antom Bešlićem, Anom Drežnjak i prof. Matom Lešćanom.

O. Bernardo Dukić pokušava po treći put u posljednjih desetak godina pružiti hrvatskim vjernicima u inozemstvu prikladan priručnik pučkih popijevki za liturgijska slavlja. Dva puta on je to ostvario uz suradnju Instituta za crkvenu glazbu i Središta za koncilsku istraživanja „Kršćanska sadašnjost” iz Zagreba, a sada i samostalno. Koristeći iskustva ranijih pothvata, te mnoge preporuke crkvenih glazbenika i pastoralnih radnika, on je pružio zaista izuzetno uspјeli liturgijski priručnik koji će obradovati ne samo vjernike, crkvene glazbenike nego i svakog svećenika bez izuzetka. Priručnik naime po vanjskoj opremi i sadržaju ide u korak s najvećim istorodnim evropskim dostignućima, kao što je to njemačka pjesmarica „Gotteslob” npr., a u nekim pojedinstima nadilazi takva ostvarenja, jer pjesmarica, osim popijevki, sadrži niz molitava te liturgijskih obreda i pouka. Toga nemaju mnoge pjesmarice drugih evropskih naroda.

Pjesmarica „Slavimo Boga” razdijeljena je na XIII poglavlja.

Prvo poglavlje ili odsjek donosi najnovija saznanja o vjeri potrebna svakom vjerniku te obrasce katoličke nauke i vjerske simbole.

Druge poglavlje obuhvaća saznanja o molitvi te najosnovnije molitvene obrasce koje svaki katolik treba naizust pamtitи kao i niz molitava za osobnu pobožnost u raznovrsnim životnim okolnostima.

Treće poglavlje nosi naslov **Red Mise s narodom**. Ono će obradovati svećenike u prigodi zajedničkih skupova. Koncelebranti će u pjesmarici pronaći misne kanone i ostale obrasce ordinarija Mise. S ovim odsjekom zapravo počinje pjesmarica u strogom smislu riječi jer su, osim nekih napjeva koje pjeva svećenik, doneseni s notoma svi napjevi ordinarija Mise koji spadaju na narod. Četvrto se poglavlje odnosi na pučko pjevanje misnog slavlja općenito. Tu su antifone „Poškropi me” i „Vidjeh vodu” koje se pjevaju prigodom blagoslova naroda na početku misnih slavlja, zatim dvije koralne Mise (Missa mundi i De angelis) na latinskom i hrvatskom te pet najpoznatijih hrvatskih pučkih Misa.

Peto poglavlje donosi pučke popijevke misnih slavlja općenito i to u svim dijelovima obreda, t.j. od ulaza do otpusta vjernika.

Šesti odsjek obuhvaća razdoblje kroz godinu, od Došašća do blagdana Krista Kralja kojim završava ciklus crkvene godine.

Sedmi je odsjek posvećen **Zajedništvu svetih**. Tu su zastupljene Gospine pjesme i pjesme u čast svetačkih slavlja za sve blagdane koje slave Hrvati katolici.

Osmi odsjek nosi naslov „**Sakramenti u životu kršćanina**”. Tu je najprije pouka o sakramentima a onda obrasci obreda krštenja, potvrde, ispovijedi, bolesničkog pomazanja, svetog reda i ženidbe s prigodnim popijevkama.

Deveti odsjek, uz obred sprovoda, pruža i glazbenu opremu i popijevke sprovodnih obreda.

Deseto poglavlje donosi obrasce blagoslova i blagoslovina. Tu će svećenici naći obrasce blagoslova stana, raznih jela i drugo.

Jedanaesto poglavlje donosi popijevke za Večernju, Križni put s odgovarajućim molitvama kao i obrasce za neke druge pobožnosti.

Dvanaesto poglavlje obuhvaća službu časoslova.

Trinaesto pak nosi naslov „**Dodatak**” i sadržava zbir prigodnih šansona, „Ispovijed vjere Hrvata katolika”, liturgijski kalendar, stvarni i abecedni popis pjesama, izvore i literaturu.

Sve u svemu, ne ubrajajući pouke i neke molitvene obrasce, pjesmarica sadrži 634 popijevke (uključujući samo neke molitvene obrasce koje narod inače u prigodama zajednički čita). Kako se iz sadržaja vidi priređivač su htjeli obuhvatiti sva liturgijska zbivanja i pružiti prikladnu popijevku za svako liturgijsko slavlje, u čemu su sadržajno u potpunosti uspjeli. Iako pjesmarica, kako je istaknuto, sadrži niz pouka i molitvenih obrazaca, ona ne gubi ni najmanje od prvotnog značenja pjesmarice, jer su molitveni i obredni obrasci unesenii nemetljivo i ne zauzimaju osjetnog prostora.

Glazbeni dio priredio je prof. Mato Lešćan. On se trudio:

1. da u pjesmaricu unese kvantitativno i kvalitativno veći broj popijevki za misna slavlja preko godine, u čemu su oskudijevale dosadašnje pjesmarice;
2. da popijevkom predstavi sve značajnije blagdane u godini, što također nije bilo dovoljno predstavljeno u dosadašnjim izdanjima;
3. da unese dovoljno pučkih Misa;
4. da budu zastupljeni i napjevi gregorijanskog korala, bilo u latinskom izvorniku, bilo u hrvatskom prijevodu;
5. da oživi mnoge stare hrvatske pučke popijevke koje su u nekim sredinama bile gotovo zaboravljene budući da nisu bile unesene u dosadašnje pjesmarice;
6. da pruži i jedan osnovni repertoar popijevki iz međunarodnog fundusa pučkih popijevki koje Hrvati mogu pjevati na slavlјima međunarodnog kataličkog značenja;

7. da unese Gospine himne hrvatskih Marijinih svetih;
8. da budu zastupljeni i lokalni napjevi hrvatskih crkvenih pokrajina;
9. da pruži mogućnost pjevanja i onim sredinama koje imaju minimalni repertoar popijevki naučenih u djetinjstvu u domovini, a inače su bile proglašene „nececilijanskim”;
10. da donese dovoljno popijevki za pogrebne svečanosti itd.

Pri ostvarenju ovog zadatka Lešćan je savjesno pregledao sve što je dosada bilo objavljeno na tom području kod nas. Temeljito je proučio i s puno ukusa probrao te pružio vjernicima Hrvatima izuzetno uspjeli pjevački priručnik koji predstavlja na području ovakvih izdanja najuspjelije hrvatsko ostvarenje dosada. Kao paradoks ponavlja se u povijesti da su najvrednija ovakva ostvarenja u Hrvata tiskana u inozemstvu. Sjetimo se pjesmarice Grgura Mekinića, Atanazija Grgičevića, Cithare octochorde.

Svjestan sam da će se pri ocjeni ove pjesmarice naći pokoji kritičar koji se neće u cjelini složiti s mojim sudom. Takav neka pred očima ima vječnu mudrost izrečenu latinski „Ars longa, vita brevis” (posao ogroman a vrijeme kratko), pa će u tom slučaju naći dovoljno razloga da suglasi svoje stavove s velikim rojem pastoralnih radnika, crkvenih glazbenika, i širokog sloja vjernika koji će ovo izdanje nove crkvene pjesmarice prihvatići s izuzetnim odusjevljenjem.

I na koncu, svjestan sam da ova nova pjesmarica nije riješila svu problematiku hrvatskog crkvenog pučkog pjevanja, jer je ono veoma složeno i delikatno pitanje koje zahtijeva hitni **dogovor i rješenje**. Čekanje desetaka godina samo na dogovor i sporazumijevanje svih zainteresiranih stručnjaka zaista ne vodi k zadovoljavajućem cilju. P. Bernardo Dukić, s naoko malim brojem stručnih suradnika, pokazao je put kako do cilja. Poželiti je stoga da se ovo izdanje proširi, uz eventualne dopune, i na Crkvu u domovini kako bi svi naši crkveni prostori, kako to inače biva u inozemstvu, dobili, kao dio crkvenog inventara, i priručnik crkvenih pučkih popijevki, kao što će ga odsada imati Hrvati vjernici izvan domovine.

Priredivačima kao i svima koji budu imali ovu pjesmaricu sa zadovoljstvom izražavam čestitke. Dr. Mihailo Demović

Sretne ferije, dragi đaci!

I opet smo stigli do kraja jedne školske godine. Ovih dana u Saveznoj Republici počinju školske ferije. Najprije u Hessenu, a onda svakog tjedna u nekoj drugoj saveznoj pokrajini. U limenoj lavini što će se zakotrljati prema jugu bit će i mnogi hrvatski đaci, koji ovdje žive sa svojim roditeljima, pohađaju ovdasne škole i vjeronaučnu nastavu.

Posjetili smo sedmi razred škole Friedrich Stolze u Frankfurtu na Majni za vrijeme sata vjeronauka koji ovdje drži mlađi franjevac pater Stipe Maleš. Zanima nas raspoloženje naših djevojčica i dječaka prije odlaska na ferije. Netko će se možda zapitati čemu je potrebno ispitivati to raspoloženje, kad se zna kako se đaci osjećaju uoči ferija otkako je škole i nastave. No ovdje, daleko od domovine, posebne su prilike, posebni uvjeti pod kojima mlađi hrvatski đaci uče, žive, raduju se i strepe, čeznu za nekadašnjim priateljima što su ostali kod kuće, za zaboravljenim igrama, za izbjegnjelim slikama lijepe naše domovine.

Većina od njih ide kući. Ide Ivica Konjan, njegov imenjak Stojak, ide Zoran Peić, Nedjeljko Čošković, odlazi Nada Šimunec, Snježana, Mato, jedino Vukadin još nije siguran (ako mu ne pođe za rukom da ferije provede u domovini, ostatak će u Frankfurtu).

- I što ćeš ovdje raditi?

- Ići ću bazene, u kino, u crkvu.

Možda će iskoristiti i brojne ponude ovađnjeg Ureda za mladež (Jugendamt), koji za domaće i strane mlade priređuje bezbrojne izlete, razgledavanja povijesnih i kulturnih znamenitosti, neizbrojive mogućnosti za igru, raznovodu, šport. No, bilo bi mu ipak draže poći u Livno, pomagati djedu i baki na

polju, igrati nogomet sa svojim vršnjacima.

Bez obzira na to kamo odlaze, da li u Kutinu, Novu Bilu kod Travniku, Bosanski Šamac, Tuzlu, Mostar, Bjelovar Moravče, vrijedni đaci sedmog razreda frankfurtske škole Friedrich Stolze će, kažu, pomagati svojim rođacima u poljoprivredi, lutati šumama, brati gljive, igrati nogomet, košarku i graničara, kupati se, obnoviti svoja poznanstva i drugarstva. Kao vrijedni polaznici vjeronaučne nastave, kažu jednoglasno, neće ni u vrijeme ferija zaboravljati na nedjeljne svete Mise.

A kako je pred kraj školske godine zadovoljan njihov vjeroučitelj, pater Stipe, koji će se za šest tjedana predaha također naći kod svojih u selu iznad Sinja?

- Ovdje se radi u malim grupama, prilike za nastavu vjeronauka su vrlo pogodne, nastava je redovna. U domovini je teže, jer su grupe mnogo veće, vjeronauk se može održavati samo prije ili poslije redovne školske nastave.

- Što je proučavao ove godine sedmi razred?

- Nastavno gradivo nije strogo propisano, nije standardno, mi smo ovdje elastični. Ove je godine nastava vjeronauka bila vezana za godinu svetog Franje, za povijest hrvatske Crkve, što je inače zanemareno u redovnoj nastavi povijesti, zatim za značenje Svetog pisma, pravu za krizmu, za Kristovo uskrsnuće i crkvenu godinu. Ove smo godine imali 170 krizmanika i 184 pravopričesnika.

Oprostili smo se od tog razreda, jednog od bezbrojnih u Saveznoj Republici, koje polaze hrvatski đaci. Sretno svima, dobar oporavak, mnogo radosti u domovini koju nisu zaboravili. I do skorog viđenja u novoj školskoj godini u njemačkim školama na hrvatskim satovima vjeronauka.

M. V.

Od 184 frankfurtske pravopričesnika na slici je „samo“ 89 djevojčica sa svojim katehetama

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Čudotvorci

Stražar nam otvori kapiju pa nas otpriće kroz vijugave mrke hodnike do pritvora i pusti nas u ćeliju. Na podu čući sitna žena, ali nit' okreće glave kad ulazimo niti nas gleda. Mršava ramena joj drhću od bespomoćnog plača ponižene kreature, kao djetetu kad mu učine štograd nažao. Kao da govori o mački skitalici, stražar nam kratko objasni slučaj: „Noćna straža ju je uhvatila kako spava ošamućena na ulici.“ Fra Jure me zgrabi za lakan: „Nu, da to ni' Kristekova?“

Dolazila je često u Hrvatski centar, isprva da pita za posao, onda sve češće zbog novaca. Sjećam se dobro, kako je ta Slovakinja prije par godina iz Zagreba dospjela u Njemačku. Već su njezini stari za Austro-Ugarske doselili iz Bratislave u Hrvatsku, ali su uvijek ostali stranci među domaćim življem. Tako se i Kristekova tepala od nemila do nedraga, pa kad su roditelji pomrli, pošla i ona kao ptica selica dalje prema Zapadu. Ali i Zapad je nije prihvatio otvorenih ruku. UNjemačkoj se onda više nije moglo dobiti „papire“, pa je „na crno“ čistila i tako se s mukom probijala kroz život. Kad bi mi njezino uporno prosjačenje dodijalo pa joj nisam htio dati ni pfeniga, onda bi zanijemila, pogledala bi me tiho pa rekla tajnovito: „Svi ćete vi jednog dana saznati istinu pa ćete se za sve ovo što mi činite gorko pokojati!“ A sad je evo pred nama na podu uske ćelije, kako Nijemci vele, „ein Häufchen Elend“, hrpica bijede i jada: ostarila, lice naduto kao u pijanca, zatvorena zbog skitnje, bez papira i boravišta. I sprva nismo slutili kakva bi to ‘istina’ i ‘tajna’ koje se držala kao utopljenik slamke mogla biti. Nekiput bi samo natuknula, kao da odaje neki tajni recept života, da ima jedan „patent“, koji će cijeli svijet promijeniti“. Jednog dana su je potjerali iz sobe i s posla u hotelu, gdje je već par mjeseci radila. Druge čistačice su joj se rugale i ismijavale zbog njezine vječne „tajne“, dolazilo je zato među ženama do svađe, dok to šefu nije dosadio. On nam je onda smijući se otkrio njezinu „tajnu“: Sve što bi s mukom zarađila, nosilje doktorima, kao „limozinu“ na Božji oltar, pa kupovala tablete svih vrsta, praške, boćice i druga čuda suvremene medicine. Liječnici su za nju bili neki moderni čudotvorci, mali bogovi, koji navodno mogu s malim prstom rješiti sve probleme jedne zemlje. Za svaku boljku, glavobolju i život-

nu tugu gutala je svakog sata stotine lijekova, tako daje s vremenom izgledala kao pijana i drogirana. Kako nije imala radne papire, morala je sve skupo plaćati iz svojeg džepa.

Onda sam se zbog Kristekove bio skoro posvadio s fra Jurom. „Moj šjore, ti nemaš nimalo srca za nas bolesnike! Naš čovik se brzo razboli na duši i tilu, a nije ni čudo: teški posa“, loša rana, pun problema ka' pas buva, uvik s osičajem da ga Nimci preziru. Ko se neće onda držat' doktura ka' pajan plota!“ Nisam htio popustiti: „Fra Jure, već dvadeset godina nisam bio kod liječnika i ništa mi ne fali. Ali da sutra odem k njemu, našao bi mi sigurno pet teških bolesti i propisao bi mi terapiju ili kakvu operaciju koja bi navodno jednim rezom sve popravila!“ Fra Jure me ozbiljno pogledala pa će polako: „Moj sinko, nije naš čovik danas samo na tilu bolestan! Kad moderni svit izgubi viru u Boga, kad se mora tucati po svitu trbuhom za kruhom pa trčat' za prokletim parama, kad namisto Gospe i Boga počne obožavati tehniku i progres, misli samo na svoj stomak, na novu kuću i kako će na brzini uvatit' malo srice uz kaku ženeticu, onda on 'oće neće tražiti doktura il' kakog drugog čudotvorca, koji će mu jednim potezom il' modernim receptom sve boli i brige otkloniti! Svi smo ti mi danas robovi tog praznovirja! A kad nas progresivni bogovi na kraju isišu ka' osa trulu krušku, onda pobenavimo svi ka' Vojtekova!“

Izvadili smo dakle Kristekovu iz zatvora i smjestili je u jedan dom, ali kako joj ondje nisu davali novaca za lijekove, ona je pobegla i opet došla k nama u Centar. Bilo je ljeto, kratko prije školskih ferija, pa kako sam s cijelom obitelji do tri dana imao putovati na odmor, ponudim joj u jednom trenutku „dobrote“ vlastiti stan i tristo maraka iz svojeg džepa: „Odmorite se, raspavajte se pa onda nađite novi posao i stan dok se ja vratim.“

Valjda iz zahvalnosti i da se pokaže prema meni povjerljiva, počne mi Kristekova govoriti o svojim bolestima i problemima. Sigurno, socijalni skrbnik kao i ispovijednik moraju strpljivo saslušati jadikovke svojih „mušterija“, ali za me nema većeg zla nego kad mi pravi ili umišljeni „bolesnik“ priča o svojim boljkama, to zna onda tako ići satima. Oni će s pravim oduševljenjem opisati svoje najintimnije organe, gdje, kada i

kako ih nešto boli, koje lijekove uzimaju za pojedine boljke, pokazivat će vam sve one boćice i kutijice, navest će vam sve doktore poimenice koji ništa ne valjaju i onda sve one koji su pravi čudotvorci.

Fra Jure koji isto rado i često trči doktorima, pa također zna drage volje govoriti o svojim bolestima, nađe dapače i u „Cvjetićima“ svetog Franje odgovarači primjer: „Kad je Frano napustio očinsku kuću u visokom Asizu, naišao je u ravnici na osamljenog gubavca koji mu se odmah smilio. Oprao ga, očistio mu rane, utišio ga i na kraju ga poljubio usrid gubavi“ obrazu! Alija bih mu onda odgovarao: „Fra Jure, moj otac, jednostavan siromašni seljak iz Đakova, u svojih 76 godina nije nikad bio kod liječnika. A moja majka, kad bi je brige pritisnule i slabu se osjećala, nije trčala doktoru, nego bi obukla svečanu sukњu, oprala lice i počešljala kosu pa bi otišla u samostansku crkvu: gorko se pred oltarom isplakala, pomolila i ispovjedila se, i sve je opet bilo u redu, duša i tijelo!“

Kad sam se vratio s dopusta, nije Kristekova našla stana ni posla, a nije htjela niti izaći iz mojeg stana. Da kažem grubo, jedva mi je uspjelo da je potjeram van, inače bi mi žena bila iskopala oči. Ne mogu ništa reći, stan je bio u redu, nije ništa razbila ili zamazala, jedino što je „pojela“ cijelu kućnu ljekarnu. Ni jedne jedincate tablete nije iza sebe ostavila!

Mjesecima nismo ništa o njoj čuli, dok me jednog jutra ne nazove liječnik iz jedne poznate nervne klinike. Kad sam bio kod nje, počela je jadikovati: „Odmah me iščupajte od ovih luđaka! Odmah! Ovdje su dapače i doktori luđaci! Ja znam dobro čije je sve to maslo! Oni mi hoće ukrasti moj patent!“ Kad sam je molio da mi kaže nešto o tom patentu, koji bi navodno mogao primijeniti sve zlo na svijetu, samo je odgovorila: „Jeste, ovo ču vam reći“, pa pokaže „bosanski grb“, i nadoda: „vi biste ga lopovi ukrali“.

Ivo Hladek

Oštar napad na nadbiskupa Franića

U posljednjih mjesec dana južnohrvatski metropolita dr. Frane Franić, splitski nadbiskup, posjetio je nekoliko naših misija u Njemačkoj. Predsjedao je XI Susretu hrvatske katoličke mladeži u Frankfurtu i Offenbachu, predvodio je hodočašću u Marienthalu i Schönenbergu i dijelio sakramenat potvrde u Frankfurtu, Darmstadtu i Kölnu. Narod ga je Božji posvuda radosno dočikao i s oduševljenjem slušao. Nadbiskup je 20. svibnja o. g. dao i zapažen intervju njemačkoj radio-postaji „Deutsche Welle“ u Kölnu. Taj intervju komentirao je u zagrebačkom „Vjesniku“ od 5. lipnja „stručnjak“ za crkvena pitanja Nenad Ivanković, ni manje ni više, nego ovako:

„...Tako je ovih dana jedan naš ugledni nadbiskup, govoreći na njemačkom ra-

diju (Radio-deutsche Welle 20. svibnja o. g.), dokazivao kako je ‘ateizacija na neki način, barem integralni, ako ne i bitni dio marksizma koji se kod nas progorava, koji je kod nas i službeni nazor na svijet i s kojim, de facto, u praksi dolazi i ta ateizacija...’

Uz put je naznačio kako je ‘posebno za nas Hrvate koji se nalazimo pod utjecajem ateizma i ateizacije’ jedino spasenosan evanđeoski moral (nasuprot, valjda, socijalističkom), a Hrvate u Njemačkoj (od germanizacije) može spasiti jedino Katolička crkva: ‘Ipak, ako se išta može spasiti i ako se išta spasava, a to je sigurno da se spasava u krilu Katoličke crkve, praktično naših hrvatskih katoličkih misija’. (Ova društveno-politička zajednica, prema ovoj vrloj interpretaciji našeg nadbiskupa, eto, nema

valjda ni volje a ni interesa da pomogne tim, samo na pomoć crkve, osuđenim ljudima).

I dok taj prelat u marksizmu, a onda i samoupravnom socijalizmu, vidi najveću opasnost za ‘katoličke Hrvate’, jedan drugi mitronosac...“

Uvijek je opasno uzimati samo dijelove iz cjeline i po njima stvarati zaključke. Ti će zaključci, a to potvrđuje i Ivankovićevo pisanje, obično biti krivi. Nigdje o. Nadbiskup ne napada marksizma ni samoupravnog socijalizma. Ateizmu u marksizmu on suprostavlja evanđeoski moral. I pravo čini!

O brizi društva za hrvatske katolike o. Nadbiskup nije govorio. Samo je kazao da hrvatske misije puno čine za hrvatske i druge ljude i vjernike. I točno je kazao!

Jv.

Katholikentag je pred vratima!

Svima nam je već poznato da se 87. Katholikentag održava ove godine od 1. do 5. rujna u Düsseldorfu pod mottom „Obraćenjem i vjerom obnoviti svijet“. Na tom velikom katoličkom zborovanju raspravlјat će se o svim gorućim pitanjima našega vremena, pa i o strancima. Hrvatska katolička misija Düsseldorf, koja je za ovu prigodu izdala ukusan list, poziva hrvatske katolike da u što većem broju sudjeluju na Katholikentagu i upozorava na točke programa koje se posebno odnose na nas strance:

● 1. 9. (srijeda), 20.00 sati: Svečano otverenje u Hofgartenu.

- 3. 9. (petak), 19.00 sati: Zajednička sv. Misa Nijemaca i Hrvata u crkvi St. Apolinaris (Lessingplatz).
- 4. 9. (subota), 10.00 sati: „Što bismo mi bez stranaca“ (predavanje). U 15.00 sati: Zajednička Misa svih nacija u dvorani „Messeglande“. Poslije sv. Mise narodno slavlje, kola, pjesme. U ovoj točki trebalo bi sudjelovati što više hrvatskih katolika.
- 5. 9. (nedjelja), 10.00 sati: Završna Misa na Rheinstadionu. U 14.00 sati: završna svečanost na Rheinstadionu.

Za sve potrebne informacije stoji nam na raspolaganju: Hrvatska kat. misija, Düsseldorf, Van Douvenstr. 8, telefon: 0211/784453 i 774881.

Wuppertalska folklorna grupa koja je na nošoj Olimpijadi posebno oduševila, dostojno će nastupati hrvatsku kulturu i na Katholikentagu u Düsseldorfu

Aktualno štivo

P. Ćiro Markoč, naš dugogodišnji dušobrižnik u Frankfurtu, izdao je još 1969. godine vrlo zanimljivu knjigu, putopis, pod naslovom „**Moj put u Njemačku**“. Fra Ćiro opisuje svoje zgrade i nezgrade u Njemačkoj i Francuskoj. S posebnom se ljubavlju zadržava kod filozofa Leibniza kojega smatra pretećom Drugog vatikanskog sabora. Na vrlo duhovit i spretan način autor povezuje inozemni svijet sa svojom Hrvatskom. Šteta što je ova vrijedna knjiga ostala nepoznata široj hrvatskoj javnosti. Stoga je srdačno preporučujemo našim čitateljima. Naručuje se kod autora u Frankfurtu. Cijena: 5 DM.

Lijepa zahvala

Krakovski nadbiskup kardinal Franjo Macharski uputio je 22. ožujka 1982. godine Hrvatskoj katoličkoj misiji Wuppertal pisamce slijedećeg sadržaja: „U svoje ime i u ime svih obdarenih srdačno potvrđujem prijem živežnih namirnica (6 paketa). Neka Bog blagoslov i Vaš kršćanski smisao za zajedništvo. Primitate moj biskupski blagoslov i pozdrav.“

Imenovanje

Biskupija Rottenburg - Stuttgart imenovala je vlč. dr. Ivana Međugorca voditeljem za izobrazbu odraslih pri hrvatskim misijama na području Württemberga.

Stadtrat gratuliert und dankt

(Gradski vijećnik čestita i zahvaljuje)

Stadtrat Bernhard Mihm, Dezernent für Schule und Bildung der Stadt Frankfurt am Main, nahm am XI. kroatischen Jugendtreffen vom 30.4. - 2.5.82 teil. Nach dem guten Ablauf dieses Treffens schrieb er unserem Oberseelsorger am 3.5.82 folgendes:

Sehr geehrter, lieber P. Dukić,

am Tage nach dem Ende Ihres Jugendtreffens und Ihrer Bibelolympiade möchte ich Ihnen noch einmal meine sehr herzliche Anerkennung für Ihre Arbeit unter Ihren Landsleuten und für die schönen Stunden, die ich bei Ihnen verbringen durfte, sagen. Ich halte gar nichts davon, Ausländerfeindlichkeit geradezu herbeizurufen. Das Zusammenleben zwischen einheimischen und ausländischen Arbeitnehmern in unserem Land ist gewiß nicht problemlos. Andererseits sind nicht alle Schwierigkeiten auf bösen Willen zurückzuführen. Die Bundesrepublik Deutschland und Ihre Bevölkerung steht einmal vor einer völlig neuen Situation. Zu keinem Zeitpunkt in unserer Geschichte waren die Menschen in unserem Land mit dem Zusammenleben von Angehörigen unterschiedlicher Sprach- und Kulturfamilien konfrontiert. Das gibt gewiß ganz einfach eine fehlende Eingewöhnung. Zum anderen sind wir kein Einwanderungsland auf Dauer. So ergeben sich Grenzen

in der Aufnahmefähigkeit für neue Bevölkerungsgruppen.

Vor allem aber ist unter den ausländischen Mitbürgern dahin zu differenzieren, wie weit sie vom kulturellen Selbstverständnis her ohne falsche Assimilation bei uns zu integrieren sind.

Und hier möchte ich Ihnen für Ihre Landsleute, die Mitarbeiter Ihrer Institutionen und Sie selbst das Kompliment machen, daß nicht nur bei Ihrer Feier am vergangenen Wochenende, sondern auch im Alltag deutlich wird, daß die kroatischen Einwohner unseres Landes, insbesondere auch der Stadt Frankfurt, sich so in unser Leben eingefügt haben, daß irgendwelche Schwierigkeiten mir jedenfalls nicht bekannt sind.

Als Schuldezernent beeindruckt mich sehr, daß Ihre Landsleute zu 68% weiterführende Schulen besuchen. Damit liegen Sie nur um etwa 10% unter dem entsprechenden Anteil der Deutschen. Gleichwohl wahren Sie Kultur und Volkstum. Davon konnte ich mir ja ein Bild machen. Ich beglückwünsche Sie auch zu der Treue, die das kroatische Volk in der Heimat und im Ausland zu Religion und Kirche hält. Insofern können Ihre Landsleute uns Deutschen sehr wohl positive Anregungen geben.

Diese besonders freundliche Aufnahme, die ich am vergangenen Wochenende in Ihrem Kreis gefunden habe, ist für mich

Anlaß, Ihnen und Ihren Landsleuten besonders zu danken. Daß Sie Ihre Verbundenheit in so persönlicher Weise bekundet haben, hat mich sehr gefreut. Ich hoffe nur, dieses Zeichen Ihnen gegenüber recht oft erwidernd zu können. Wie ich Ihnen, sehr geehrter P. Dukić, gestern schon sagte, möchte ich ausländischen Mitbürgern und Ihrer kirchlichen Organisation gegenüber jedes Zeichen der freundschaftlichen Verbundenheit gern und dankbar entgegennehmen, kann aber nicht verantworten, materielle Vorteile in Anspruch zu nehmen. Ich habe Ihnen deshalb für Ihre kirchlichen Aufgaben heute auf Ihr in Ihrer Kirchenzeitung angegebenes Konto eine Spende für Ihre kirchliche Arbeit überwiesen. Nehmen Sie dies bitte als Zeichen meiner Solidarität entgegen.

Mit freundlichen Grüßen
bin ich Ihr
gez. Bernhard Mihm

ZIVIJA ZAJEDNICA

Herausgeber:
Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland

Schreyerstraße 1 · 6000 Frankfurt a. M. 70
Telefon: (0611) 638213

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić
Redakteure: Pater Ignacije Vugdellija
Pater Bernardo Dukić

Redaktionsrat: Dragan Čuturić, Anto Jelić,
Marijan Kopić, p. Josip Mrkonjić, p. Stjepan
Pavić, Branko Šimović

Jahresbezugspreis: DM 10,-

Bankverbindung: Konto Nr. 129 072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (Blz. 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf

Erzbischof Dr. F. Franić im Gespräch mit dem Stadtrat Mihm

Postvertriebsstück

1 F 2384 E

Gebühr bezahlt: